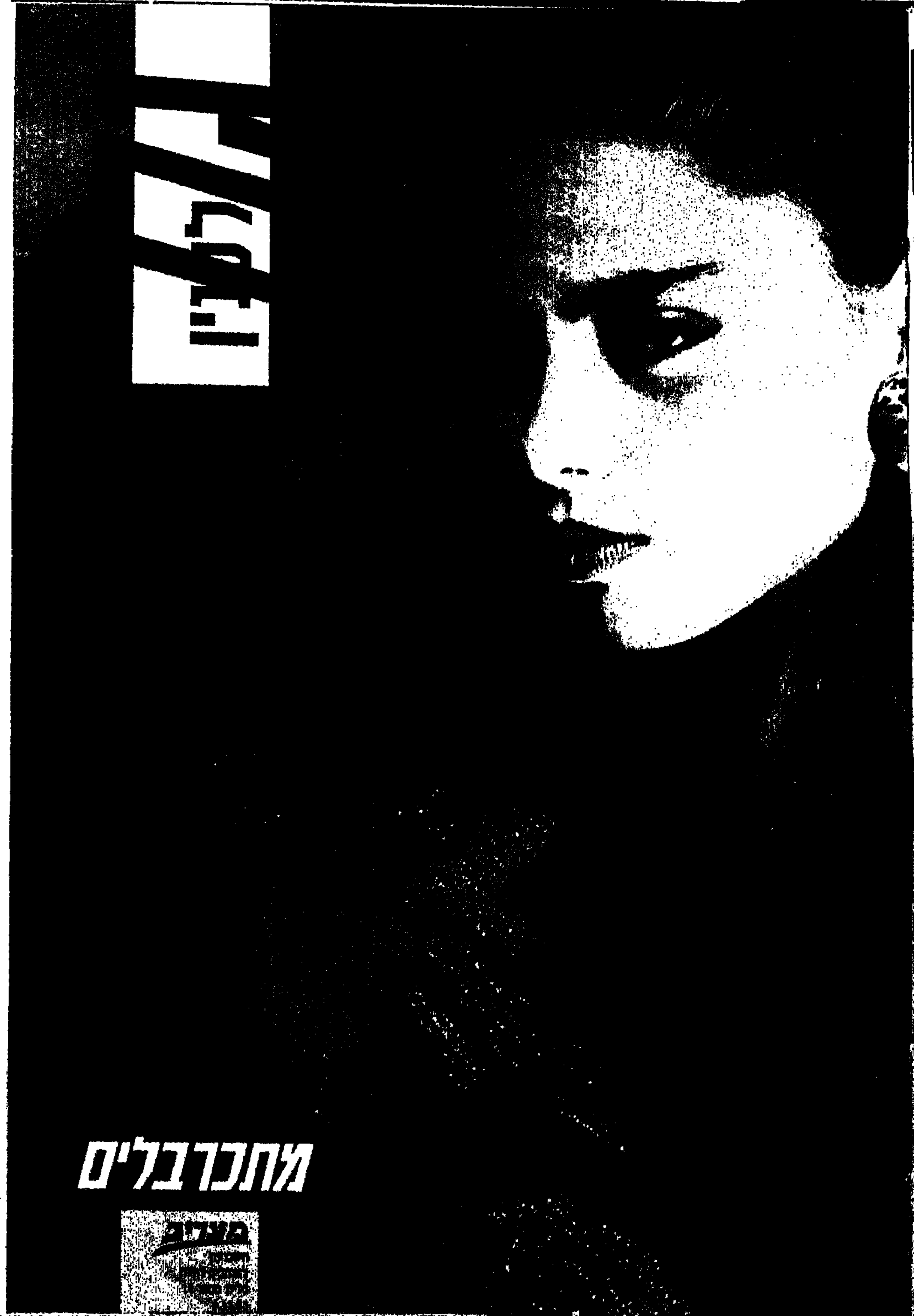

פיאט
הקניה הטובה ביותר

הגיע משלוח חדש לאספקה מיידית!

ה"פיאטים" נחטפים כי הם הקניה הטובה ביותר. לכן, אל תחכה, ובוא מיד לעשות הזמנה מהמשלוח החדש.
פיאט היא המילה האחרונה באיכות, בעיצוב ועכשיו... גם במחיר!

פיאט מציעה עכשיו לשוק הישראלי מספר מצומצם של דגמים חדישים במחירים ובתנאי תשלום שלא היו כמותם בישראל.

נצל עכשיו את ההזדמנות ורכוש את אחד מדגמי פיאט החדישים ותהנה ממחיר נמוך במיוחד ומתנאי תשלום מיוחדים מאוד.

רק 33% במזומן והיתרה בתשלומים.
הפקדה ומע"מ ישולמו בנפרד ע"י הלקוח

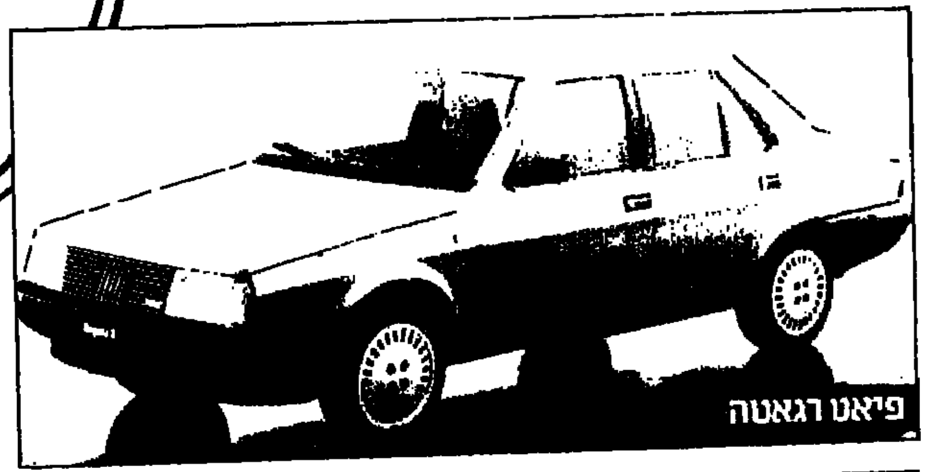
פיאט רגאטה

כדאי להיות ראשון במבצע למלאי מוגבל

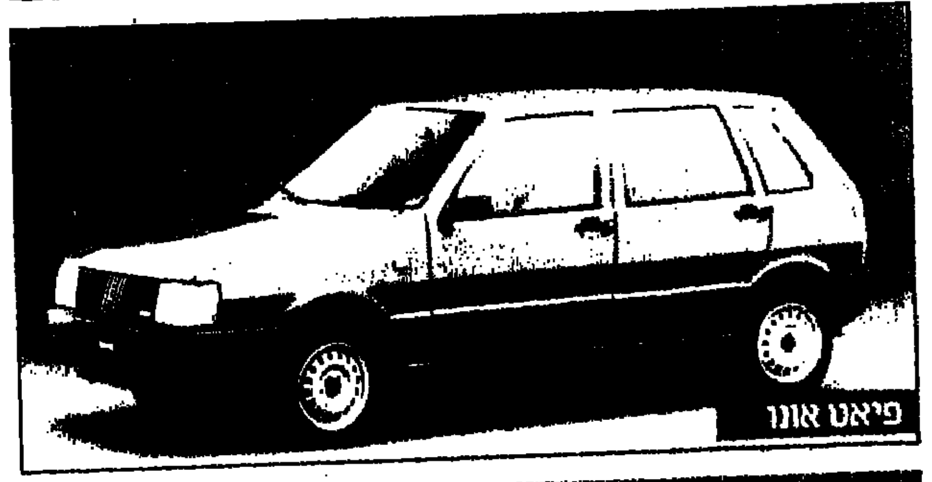
פיאט אונו

FIAT
פיאט. טכנולוגיה בתאוצה

סטיבן ספילברג

("אי.טי. חבר מכוכב אחר")

מגיש

קומדיית הרפתקאות

סרט שתראו פעם ועוד פעם ועוד פעם!!

שיא הכנסות בארה"ב - 185 מליון דולר

"BACK TO THE FUTURE"

חזרה לעתיד

עם מייקל ג'יי פוקס · כריסטופר לויד · ליאה טומפסון · כריספין גלובר

בימוי רוברט זמקיס (בעקבות האוצר הגנוס)

בכורה ארצית בתל־אביב

„אורלי"	ימים שני עד ששי	„בן־יהודה"	„חן"
ראשון עד חמישי:	הצגות מיוחדות לחנוכה	ימים שני עד ששי	רחובות
4.30, 7.15, 9.30	11 בבקר	הצגות מיוחדות לחנוכה:	
	2 אחה"צ	11.30, 2.30, 4.30	

הפצה: גולן גלובוס-קנון ישראל UNIVERSAL

מבצע ענק להשלמת סדרות טיים־לייף בתנאי קניה מיוחדים!

טיים־לייף האנציקלופדיה הצבעונית לכל המשפחה.
תורגמה ל־25 שפות, וגם לעברית.
הזמן את הספרים החסרים בספריתך, בתנאי תשלום מוזלים להפליא.*
ואלו שמות הספרים שהופיעו בעברית:

הסדרה המדעית

גוף האדם	23,000.- שקל
מתמטיקה	23,000.- שקל
החשיבה	23,000.- שקל
בריאות וחולי	23,000.- שקל
המים	23,000.- שקל
מולקולת ענק	23,000.- שקל
התא	23,000.- שקל
האוניות	23,000.- שקל
אור וראיה	23,000.- שקל
הגלגל	23,000.- שקל
קול ושמע	23,000.- שקל
החומר	23,000.- שקל
מילדות לבגרות	23,000.- שקל
מכונות	23,000.- שקל
מזון ותזונה	23,000.- שקל

סדרת הטבע למבוגרים

חרקים	23,000.- שקל
הרים	23,000.- שקל
אקולוגיה	23,000.- שקל
חיי הטבע של אירואסיה	23,000.- שקל
חיי הטבע של אפריקה	23,000.- שקל
הקטבים	23,000.- שקל
אסיה הטרופית	23,000.- שקל

סדרת הטבע לנוער

המדבר	19,100.- שקל
ההתפתחות	19,100.- שקל
האדם הקדמון	19,100.- שקל
היונקים	19,100.- שקל
קופי האדם	19,100.- שקל
הזוחלים	19,100.- שקל
הים	19,100.- שקל
התנהגות בעלי חיים	19,100.- שקל
כדור הארץ	19,100.- שקל
הציפורים	19,100.- שקל
הדגים	19,100.- שקל
היקום	19,100.- שקל

התקופות הגדולות

מצרים העתיקה	23,000.- שקל
יון הקלאסית	23,000.- שקל
רומא הקיסרית	23,000.- שקל
ביזאנטיון	23,000.- שקל
האיסלאם הקדום	23,000.- שקל
עידן המלכים	23,000.- שקל
הולדת אירופה	23,000.- שקל
סין העתיקה	23,000.- שקל
עידן התגליות	23,000.- שקל
עידן המאה ה־20	23,000.- שקל
הרפורמציה	23,000.- שקל
עידן האמונה	23,000.- שקל

הסדרה הגיאוגרפית

שויצריה	19,100.- שקל
ארצות השפלה	19,100.- שקל
סקנדינביה	19,100.- שקל
ארצות הבלקן	19,100.- שקל
אוסטרליה	
וניו־זילנד	19,100.- שקל

סדרת ראשית האדם

הערים הראשונות	23,000.- שקל

ספרית מעריב

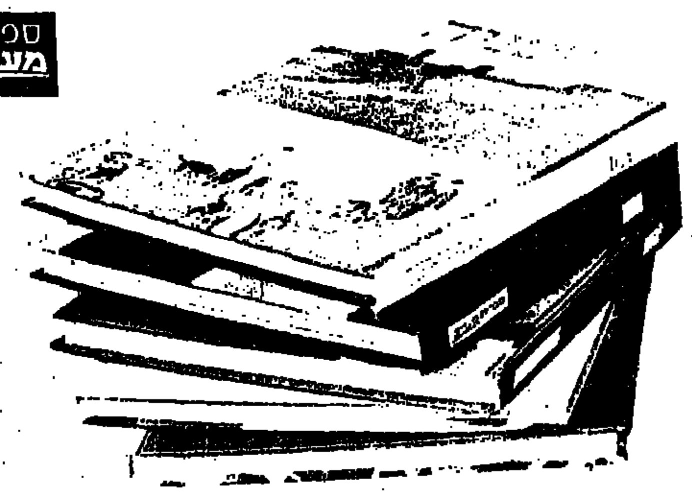

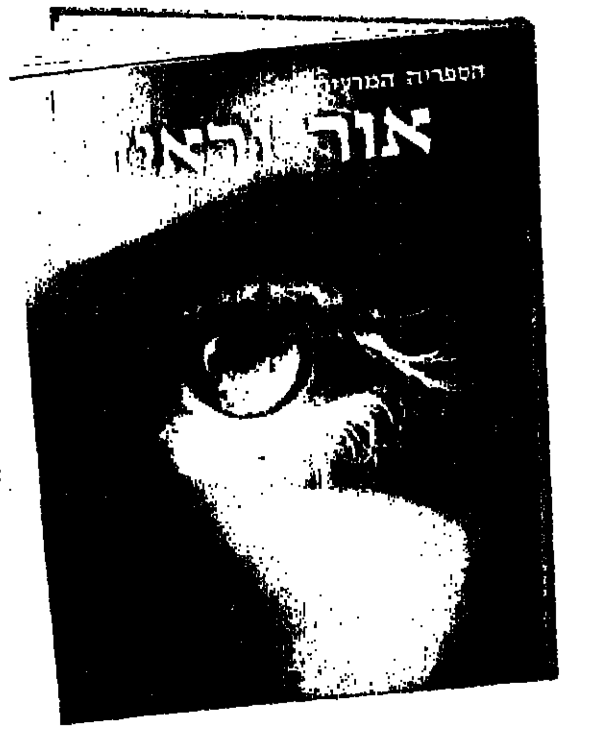

המבצע בתוקף עד 31 בדצמבר 1985

תלוש הזמנה

לכבוד
ספרית מעריב
ת.ד 20208
תל־אביב 67-137

נא לשלוח לי את הספרים שסימנתי. רצ"ב בזאת המחאה לפקודת ספרית מעריב על סך ______ שקל.

שם ______
כתובת ______ מס'זהות ______
טלפון ______ מיקוד ______
תאריך ______ חתימה ______

*

ואלו התנאים וההנחות במבצע זה:

1. עבור הזמנה של 2 ספרים תינתן הנחה של 10%.
2. עבור הזמנה של 3 ספרים תינתן הנחה של 20%.
3. עבור הזמנה של 7 ספרים עד 12 תינתן הנחה של 25%.
4. עבור הזמנה של 13 ספרים ומעלה תינתן הנחה של 30%.

בחר את הספרים שברצונך לרכוש. חשב את ההנחה ושלח צק בתאריך יום ההזמנה לפקודת ספרית מעריב. הספרים ישלחו לביתך ללא תוספת מחיר עבור המשלוח

כיסוחים

ככר בתיכון הסתובב אילן ארגמן כשהוא אוחז בידו תיק עור שחור. רבוע וקשיח. כבר מאז היא משפטן. לפקולטה למשפטים התקבל בדלת האחורית. אבל עכשיו הכל כבר בסדר. הוא בדרך הנכונה. החלום שלו מאורגן בקפידה מאז הילדות. מדי פעם מתווספות אליו שאיפות חדשות. בעיקר חיכרוניות. משרד מפואר. קריירה בינלאומית. מועדונים זוהרים בניו־יורק ופאריס. הבגדים היקרים ביותר. לא נעדרות מהחלום גם נשים. הרבה. ורצוי יפות.

במציאות הסטודנטיאלית שלו, כשהוא נתקל באחת מן הנשים המאכלסות את חלומותיו - הוא מתבלבל. אין לו דרך להתמודד עמן, וכשאין דרך - הוא ממציא אותה. כל המרכיבים שהוא שואב מן העתיד נהפכים לחלק בלתי־נפרד מ... עברו. הסיפורים תמיד מתחילים באיזה מועדון־צברת ניו־יורקי שפתח בפניו את שעריו היות שהוא, הרי, משפטן בינלאומי מפורסם. לא תמיד הן קונות את הסיפורים האלה. אבל הוא ממשיך לנסות. אם לא יועיל...

בינתיים הוא ממשיך לדלג כאחוז אמוק בין בריכת האוניברסיטה, מגרשי הטניס והפקולטה למשפטים. אין לו זמן לחברים. הוא בעיצומה של עונת הצייד. לסטודנטית מפוהקת אחת סיפר שעד לא מכבר היתה לו משרה בכירה בחברה גדולה בארה"ב. הכסף זרם אך הגעגועים למולדת היו חזקים יותר. הוא חזר. האמת היא שהיה בקיץ בארה"ב, בטיול, נגמר לו הכסף והוא נאלץ לעבוד כמה שבועות כמנקה בחנות עלובה ברחוב 42 כדי לממן את הטיסה חזרה.

כששואלים אותו מה נשמע הוא טורח לייגע את השואל בסקירה ארכנית ומעייפת של כל אשר עשה, עושה ויעשה. הסיפורים דווקא מתוקים. לעתים משעשעים. הבעיה היא שקשה לקלוט את שפע הפרטים בשמיעה ראשונה. אילן מודע לכך. לכן הוא דואג לספר כל סיפור פעמיים. מוזר שנסיונו הבינלאומי במיעדוני יוקרה" אינו עוזר לו למצוא את מקומו בפאבים התל־אביבים ה"פרובינציאליים", לדבריו. הוא מתבלבל. אינו יודע מה להזמין, תוקע עין־עגל בכל מלצרית וכשהוא מתעשת, נפלטים מפיו משפטים שנשמעים כמו גירסה אינפנטילית של Small talk שנרכשה לו כמקיבל ב"חוג הכילון הבינלאומי" ויפה זה בדיוק... שאיפתו הגדולה ביותר - אחרי "משפטן בינלאומי דגול". כמובן - היא "להיות אמיתי". ידידיו והמעטים מקווים משבילו שיצליח לממש שאיפה זו לפני שיתחיל לייצג קליינטים (אמיתיים) בפני שופטים (אמיתיים) בבתי־משפט (אמיתיים). העולם הדמיוני שהוא חי בו עכשיו לא יעמיד לו אם יזכה לקבל אי־פעם רשיון ואביתיו לעסוק בעריכת דין...

עמית פינס

דואר

יחס

רונית קופמן, סמלת בצה"ל, היתה מפותרי החידון הראשון של "אתר את האתר", חכתה בארוחה זוגית במסעדה של "שבוליק כהן". רונית היתה שם עם אמיר אלקלעי, ובתום הארוחה רשמו השניים בספר האורחים:

"זכיתי בארוחה אצל שבוליק כהן, ולא הייתי יודעת מה הייתי מפסידה - לו לא הייתי באה. האוכל נפלא. בעל הבית נהניתי מהיחס הנהדר. יחס שלא נתקלים בו הרבה בארץ שלנו".

רונית קופמן ואמיר אלקלעי

זוכים: רשימה שלישית

רשימת הזוכים בהגרלה השלישית בתחרות "הרגליים של המדינה" בחסות "מגה, תעשיות נעליים" שנערכה בין הקוראים אשר שלחו למערכת את תלוש ההשתתפות מספר 3 מתוך "גבר לענין" מספר 11. כל אחד מהקוראים שמשמותיהם מפורסמים כאן זוכה בזוג נעלי "מגה" לפי בחירתו/ה. הזוכים יקבלו הודעות מלפתניות לבתיהם בהן יקבע עמם המועד לקבלת הנעליים.

הזוכים:

אסנת מיאל, ת.ד.449 שדרות.

יונה מייזל, קיבוץ עלומים, ד.נ. הנגב.

נעמי אדדישי, רבינוב האלגנתי, יד־אליהו.

מקסים אלקין, המעפיל 1239/5 דימונה.

נידה פרידמן, בן־יאיר 61/11, ערד.

24-25 סריינג

22-23 סמע כדום

16-17 רגליים בתנועה

גבע

9.11.85

להשיג בחנויות המומחי

תל-אביב: סמרה המלך ג'ורג' 56 · מגנהיים המלך ג'ורג' 28 · קרן קרמיקה ערבי נחל 28 · חלמיש יורדי הסירה · משה קטן יורדי הסירה · קרמיקה הגמל יורדי הסירה · דקל קרמיקה

רמת-גן: בני פיסקוביץ ז'בוטינסקי · קרמיק גת ז'בוטינסקי 135 · ג. בביוף ז'בוטינסקי 35

גבעתיים: כתר נוי

פתח-תקוה: רפפורט · שחפים ז'בוטינסקי 112

הרצליה: רטהאוז בן-גוריון 46 · רוטנברג מדינת היהודים

רמת השרון: פלוגר סוקולוב 96

נתניה: רטהאוז שמואל הנציב · רפפורט שמואל הנציב 13

חיפה: טופולסקי ובניו הרצל 75 · עמלן דרך הנביאים 2

ירושלים: בר-עמי ישעיהו 18 · התחנה המרכזית ירמיהו 23 · מרכז הקרמיקה הצבי 19 · אריחית שלומציון המלכה 28 · בן-פורת דוד 5 · ח.ב.י. אהליאב 2 · שפיגל הלפרין בית ישראל 14 · אלאורי בע"מ קלנדיה

רחובות: קרמיקה רחובות אחד העם 28 · שרעבי הרצל 213

אשדוד: מרכז האינסטלציה העבודה 44

אשקלון: בנו יצחק בע"מ · נפתלוביץ

באר-שבע: קמחי · ותארי

ראשון-לציון: יורם רהב · עמרם רוטשילד 46

GROHE מציג את EURODISC

יורודיסק של גרוהה היא סדרת ברזים ומקלחונים בעיצוב חדשני לאמבטיה.

סדרת יורודיסק תוכננה כך שתקנה לך נוחות מקסימלית בהפעלה, ווסכון עד 30% בצריכת המים.
2 אצבעות בלבד מספיקות כדי לווסת באותה עת - הטמפרטורה ועצמת זרם המים.
ידית התפעול נעה ברכות ובדיוק מושלמים שלא מוצאים באף ברז אחר המצוי בשוק.

יורודיסק של גרוהה

הברז המעולה מתוצרת גרמניה

באיכות הטכנולוגית המתקדמת ביותר. מים רבים יזרמו בברזי גרוה, באפס ליקויים, במשך שנים רבות.

בברזים ובמקלחות של גרוה - הכל הולך חלק כמו מים!

בקרו בחנויות המובחרות לאביזרי אמבטיה ותוכלו להתרשם מן העצוב וזמן התפעול המושלמים של ברזי גרוה.

5 שנים אחריות.

GROHE

גדול יצרני הברזים באירופה.

ברזים לאמבטיה ולמטבח. מערכות לאמבטיה ולמקלחת.

היבואן: **אורגל** - החברה למסחר בע"מ, הגדוד העברי 56 ראשון לציון, טלפון 03-940202, להשיג בחנויות המובחרות לאביזרי אמבטיה.

ממשיכים במבצע הנחות על מחירון יולי

בתוקף עד 31 בדצמבר 85'.

צעיר ישראלי מסיים את השרות הצבאי, אורז תרמיל, נפרד מהמשפחה, ויוצא לנדוד בעולם ■ כמה מהם, כמו אלי היימן ז"ל שסיפור ששלח ממסעו הבאם כאן לפני מספר שבועות, אינם חוזרים ■ על תופעת הנדודים, בכתבה זו ■

ה חלומות שסופם טרגדיה

טיול של אלי היימן ז"ל לא הסתיים באחת הפסגות דלילות־האוויר של הרי ההימלאיה. הוא הסתיים בסלון כחולי הספות של הוריו, איבן ווידה, בנתניה. צער שקט, לא מבוטא. מאחורי המסך הכבוי של הטלוויזיה כוכה המלך ליר בדמות לורנס אוליבייה על מה שעשו לו בנותיו. וידה אומרת שאלי עשה מה שהוא רצה. הוא כבר ילד גדול, אי־אפשר עכשיו להתחיל לנתח את מה שכבר קרה. וו זכותו. היא לא מרגישה שהיא מדברת עליו בלשון הווה, עוד לא עבר.

אור אדום. אור אדום חזק. יותר מדי פעמים הם אינם חוזרים – דרכים לא מוכרות, שבילים זרים, תנאים אחרים, הרפתקנות מיותרת, מאצ'ואיזם שמחירו גבוה מדי, אקלים עויין, מחלות משונות, תושבים מקומיים שלא תמיד מסבירים פניהם לתיירי התרמילים. פעם אמרו דברים אלה רק על דרום־אמריקה; היום זה נכון גם לגבי אפריקה ובעיקר – המזרח־הרחוק. איישם בדרום סין נמצאת דינה היימן, אחותו של אלי, מחכה לאחיה. בעת כתיבת שורות אלה היא עדיין איננה יודעת על מותו. הם היו אמורים להיפגש בטיבט. אלי לא יגיע לפגישה. איבן ווידה קיבלו אותי יפה בדירתם. הכל עדיין טרי, המלים מהוססות. לשם השוואה: לפני מספר שנים נעלם מורן ריבנר מקיבוץ משמרות בג'ונגלים של דרום־אמריקה. ההורים שלו דיברו עם העתונות, ניסו לגייס עזרה. כשנואשו מן הגורמים הרשמיים נדרו לחפש לבד. היום, המרירות משררת.

„אין שום חדש", אומרת לי אמו של מורן. „כל מה שאנחנו יודעים הוא מה שכבר פורסם. אין לנו במה להאחז. אין. אני לא רוצה שכל מה שמורן יוריש יהיה הרגל הזה – 'הוא הדוגמה לכך שצריך להיזהר'. אני רוצה שייעשה משהו, שימשיכו לנסות. לנו אין שום דרך".

„אני חושבת שמה שמשך אותו היתה ההילה האקזוטית של המזרח הרחוק. הוא תמיד אמר שיהיה לו את כל החיים בשביל להכיר את אירופה ואמריקה. אבל טיול כזה – רק עכשיו". וידה היימן, טקסט ידוע. גם ראובן אופיר, למשל, חשב כך. בפעם האחרונה שראו אותו, לפני מספר שנים, הוא נופף נואשות לספינה ששטה על מי אחד הנהרות בדרום אמריקה. הספינה לא עצרה. אחר־כך מצאו את השעון שלו, מוכתם בדם, זרוק באחד הכיוחים. הגופה – אם היתה גופה – נעלמה.

לסיבות הגורמות לטרגדיות הללו אין סוף: הגבהים העצומים והקור העז של האנדים בפרו, שודדים בקולומביה, חיות טרף בבוליביה, מכורים לסמים בתאילנד, תאונות בטיפוס הרים בטיבט. טייל שחזר מדרום־אמריקה סיפר שהחפץ הראשון אותו יש לקנות כשמגיעים לשם הוא ה„מאצ'טה", הסכין הארוכה. למי שמתכנן טיול, ההוראה הזו היא „טריגר" לדמיון. בניו־יורק, הם אומרים, מסוכן יותר. גם בביירות.

אלי היימן לא פחד. הוא היה מהילדים שהתעניינו בספורט הרבה יותר מאשר בלימודים. כשהגיע זמנו להתגייס, הלך לשריון. אחרי פציעה בתאונת אימונים קיבל עשרה אחוזי נכות ותיחוק מפלסטיק ליד העין הימנית. הוא לא נתן לזה להפריע לו. לאחר השחרור הלך לעבוד בבניין המוח של תחנת הכוח בחדרה. ארבע־עשרה שעות ביום, שלוש שנים, והפסקות – רק במשחקים של מכבי נתניה. הכל למען הנסיעה. יחד עם האופי המאוד־ישראלי היתה בו גם יסודיות אנגלו־סקסית – אמא אנגליה ואבא מגירו־זילאנד. הוא אהב תמיד את שני הדברים שעושים טיול טוב – נופים ואנשים. „הוא היה מדבר עם כל אחד", אומרת וידה. „גם זקנים, גם ילדים". גם נשים. אחד הצילומים האחרונים שלו הגיע מכומבי. אלי ביחד עם צעירה בלונדית. „נראית לי הולנדית טיפוסית", אומר איבן עם חיוך קטן. גובה, מתחת לויסים.

אלי היימן, כפי הנראה, לא יובא לקבורה בישראל. הוא יישאר לנוח בתוך החלום שלו. „הגופה", אומר איבן, „נמצאת בשטח מתנה צבאי סיני, והעובדה שאין לנו שום דרך להתקשר עם הסינים. מקשה. האלטרנטיבה היחידה שהיא – אולי – אפשרית, היא להשיג את האישורים, ואז לשכור משום כיהודי ולהביא איתו. לזה אין לנו כסף". ליקראל, כידוע, אין קשר טלפוני או טלגרפי עם סין. הדודים של אלי וירנה בשוויץ, וושינגטון, לונדון וסידני, מנסים לאתר אותה. גם נדבסט, חונב רדיו מרענה, מנסה למצוא אותה. עד עכשיו ההישג הגדול ביותר אליו הגיעו היתה ההודעה: „היא לא מומן עוזבה". בשבוע שעבר הגיע לנתניה מכתב מבנה. היה כתוב שם: „אני מחכה לאלי בטיבט, כמו שקבענו". תאריך המכתב – כבר אחרי מותו.

יותר מדי פעמים הם אינם חוזרים ■ דרכים לא מוכרות, שבילים זרים, תנאים אחרים, הרפתקנות מיותרת, מאצ'ואיזם שמחירו גבוה מדי, אקלים עוין, תושבים מקומיים שלא תמיד מסבירים פניהם לתיירי התרמילים ■ דרום־אמריקה, אפריקה, המזרח־הרחוק – התגשמות החלום טומנת בחובה סכנות רבות ■

איבן לוקח אותי לחדר של אלי. כוך קטן, מרפסת שנהפכה לחדרון. על הקיר שליד הדלת תלויים סבע ומעיל־קטיפה שאלי שלח מנפאל. עוד על הקיר: תעודת מדריך־צלילה. באחת המגירות בוטיסי־חבר בחברה־להגנת־הטבע, כרטיס רואה, צילומים בטיול במורו־פוריו, נזכרות כתוך מעורת שחור.

הוא יכול היה להיות גם אתה. נעשו כבר עשרות – אולי מאות – ניתוחים בשאלה „למה הם נוסעים". אין עדיין שום תשובה אחת.

(המשך בעמוד הבא)

סיפורו האחרון של אלי היימן ז"ל: קטעים מרשמי מסע בסרי־לנקה

סרילנקה, לשעבר ציילון. מרקו פולו, המטייל הנודע, ביקר שם כבר במאה השתים־עשרה. את רשמיו סיכם במשפט הבא: „המטייל העוזב את האי אנדרמן (השוכן במפרץ בנגל והיום מדינה בהודו – א.ה) ומפליג למרחק של כאלף מילין קצת דרומה ממערב, יגיע לציילון, שהוא ללא־ספק האי הנאה ביותר בכל העולם מבין האיים בגודל זה". המלצה חמה זו של האיטלקי המפורסם שלחה גם אותי לבקר בציילון.

בעיר קנדי נמצא מקדש „דלדה מליגווה" המוכר יותר בכינוי „מקדש השן", ובו מצוי פריט מקודש באמונת הבודהיסטים – השן של בודהה. האגדה מספרת כי השן נחטפה ממזבח הקבורה של בודהה בשנת 543 לפני הספירה, והוברחה לסרילנקה במאה הרביעית לספירה ולאחר תלאות וטלטולים הגיעה למקום מנוחתה האחרון בקנדי. אולי. יש הטוענים כי באחת מן התקופות בהן נכבשה סרילנקה על־ידי הפורטוגלים, חטפו את השן קנאי הדת הקתולית, והשמידו אותה. לא כך גורסים המקומיים, הטוענים כי הפורטוגלים הצליחו לשים ידם רק על העתק של השן המקורית, בעוד שהמזכרת המקודשת נשמרה במקום בטוח. כשביקרתי במקדש התברר לי כי אין מראים את השן לקהל. אכזבה.

מקנדי נסעתי ל„נורא אליה", כפר המזכיר בכל כפרים אנגלים אופייניים ונראה כאילו העבירו אותו לכאן במטה־קסמים היישר מסיפוריה של אגתה כריסטי. בעבר הקולוניאלי היתה זו תחנת־הרים חביבה על הבריטים, שהקפידו לבנותה כך שתדמה בכל לסגנון הבנייה במולדת הרחוקה. וזה כולל, כמובן, גם מגרש־גולף מהגדולים והטובים באסיה. מאותה תקופה קולוניאלית נותר במקום גם מלון הקרוי „היל קלאב הוטל", שם ממשיכים לשמור בקפידה על הסגנון והמסורת של ימי האימפריה הרחוקים.

החלטתי לסעוד במלון ולהתבשם מן האווירה הנוסטאלגית הזו, אבל לשם אין מכניסים כל נוד. לשם צריך לבוא לבושים „כמו שצריך". עטיתי את מערכת הבגדים הטובים היחידה שברשותי, זו השמורה בדרך־כלל רק למעברי־ הגבול, ונכנסתי למלון. הפתעה: כדי לסעוד בחדר־האוכל דרושה גם עניבה אבל את זו ניתן לשכור במלון תמורת כמה רופיות... למרבה הבושה לא ידעתי כיצד עונבים עניבה. כאן בא לעזרתי המלצר, וענב לי אותה. לפי מיטב המסורת הויקטוריאנית יש כאן גם באר המיוחד לגברים בלבד, ובאר אחר בו יוכלים לשהות גברים ונשים ביחד. משגו מזמינים אותם לארוחת הערב בשמונה בדיוק. הארוחה, בת חמש מנות, מוגשת לאור נרות באולם שאת כתליו מפארים פוחלצי בעלי־חיים, על־ידי מלצרים בכפפות לבנות.

למחרת בבוקר – שוב שינוי קיצוני בתפאורה, בנוף, באווירה. טיפסתי לפיסגת ההר הגבוה ביותר בסרילנקה הנקרא פידרו־טלגלה וגובהו 2,524 מטרים. מן הפסגה משתקף האיזור הזה בכל קיסמו. אולם דווקא באותו בוקר היה מעונן. רציתי לנצל את הזמן עד תום והמשכתי אחרי־הצהריים לנקודה ממנה מתחילים טיפוס על הר אחר, שהאנגלים העניקו לו את הכינוי „אדמ'ס פיק". והפיסגה של אדם; אגדה מספרת כי במקום זה בדיוק ירד לאדמה אדם הראשון לאחר בריאתו בשמים. על הפיסגה נראית מעין טביעת כף־רגל המיוחסת לבודהה. הנוף מכאן כתוב במדריכים. מקסים: על ההר התלול הזה יש לעלות בלילה, באין־ספור מדרגות, כדי להגיע לפיסגה בשעת הזריחה לפני התרבות העננים ולהנות מהנוף.

התחלתי את הטיפוס בשעה 1.00 בלילה ומצאתי עצמי לבד, למעט כלב קטן שליווה אותי במשך כל הדרך. הדרך לא היתה מוארת כפי שהובטח במדריך שהיה ברשותי, ולכן שמחתי שהבאתי

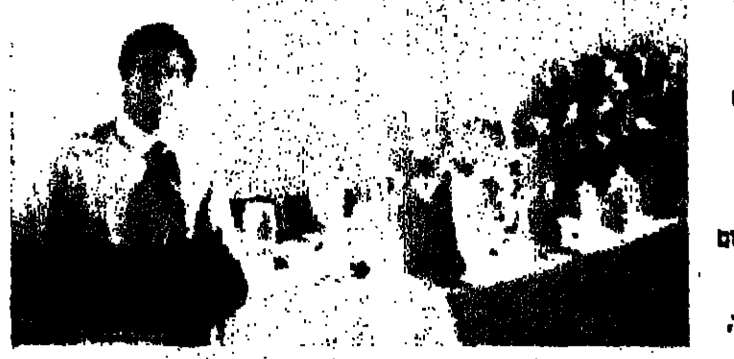

אלי ז"ל כפי שצולם בסעודת מלון „היל קלאב הטשלי"

פנס. כשהגעתי לפיסגה, לאחר חמש שעות הליכה קשה, הבנתי מדוע אני בודד. עליתי לכאן דווקא בעיצומה של עונת הגשמים... ענן כבד כיסה את פיסגת ההר ולא יכולתי לראות דבר מרחוק של 10 מטרים. נחתי שעה במגורי הזיילים המוצבים כאן כמתנה קטן והתחלתי את הדרך הארוכה בחזרה. להשלמת השעמום ספרתי את המדרגות בירידה – „יש שם 4,103"...

אלי היימן ■

צעירים

פרופ' עזרא זהר: „העיקר – לא להיות גיבורים"

ממש „רגע" אחרי השחרור מצה"ל, עם תרמיל על הגב, הם יוצאים בעקבות ההרפתקה לטיולים בארצות רחוקות. רבים מהם צעירים חסונים ובריאים, בעלי כושר קרבי מעולה – מוצאים עצמם לא אחת במאבק על חייהם כשהפעם, האויב הוא הטבע.

„זו אינה רק השאלה האם עברו צעירים אלה או לא עברו בדיקות רפואיות לפני צאתם לדרך", אומר פרופסור עזרא זהר מ„מכון הלר" למחקר רפואי" בבית-החולים ע"ש שיבא. „צריך לדעת איך להתנהג בכל מקום, והעיקר – לא להיות גיבורים. אצלנו, למשל, יש בקיץ בעיה של חום – אנו מלמדים את הבחורים כיצד איך להתנהג בתנאים אלה. באותה צורה בדיוק עליהם גם לדעת שכאשר הם מגיעים למקומות גבוהים, הרי האנדים וההימלאיה, למשל, יש להסתגל לתנאים השונים מאוד מאלה שלנו. באיזורים כאלה האדם צריך להביא בחשבון פרק-זמן של כשבועיים עד שכמות הדם בגוף גדלה ומסוגלת להוביל בכלי-הדם את כמות החמצן הרבה יותר שיש בה צורך במקומות גבוהים. וכמות הדם צריכה לגדול, כי בגובה של 4-5 קילומטרים, יש בגוף פחות דם. המטייל חייב גם להימנע מכל מאמץ גופני גדול מדי ובודאי מ... מאמץ פתאומי או כזה שנעשה בבת-אחת.

„גם אם היית צנחן, אתה הכרמן(?) ובכושר טוב, יש דברים שעליך לדעת לפני שאתה יוצא למדינות שאינך מכיר. לכל איזור גיאוגרפי יש בעיות וסימנים משלו, ורצוי לשאול וללמוד עליהם מהתושבים המקומיים. הרי כשנוסעים לג'ונגל, לא נוחתים ישר בג'ונגל אלא בעיר גדולה, סמוכה, ושם צריך ללמוד על התנאים. גם נחור(?) בריא מנפאל, למשל, שהיה מגיע לישראל ומסתובב בנגב בעיצומו של קיץ, רוב הסיכויים הם שלא היה יוצא מזה בשלום אלא אם כן למד את התנאים קודם-לכן".

אורית הראל ■

ברורה. אתה גומר צבא, אחוז בתחושה ששלוש שנים קשות מחייך נסתיימו. עכשיו יש מין מצב של „יותר מדי צעיר בשביל להתחיל, יותר מדי מבוגר בשביל לחזור". הנסיעה היא, קודם-כל, הפתרון הקל. המסלול של לימודים-משפחה-פרנסה-משכנתא מתחלף במסלול קסום בהודו או ברזיל. להיות נון-קונפורמיסט, לגלות דרך חדשה ש„אף-אחד עוד לא עבר בה".

„אני חושבת שמה שמשך אותו היתה ההילה האקזוטית של המזרח-הרחוק. הוא תמיד אמר שיהיה לו את כל החיים בשביל להכיר את אירופה ואמריקה, אבל טיול כזה – רק עכשיו" ■ „הוא היה מדבר עם כל אחד, גם זקנים, גם ילדים" ■ אמו של אלי היימן ז"ל ■

בשלב הנוכחי אין עדיין פרטים מדוייקים על מותו של אלי. חבר שהיה איתו בהודו סיפר שפעם אחת לפני-כן כבר סבל מקשיי נשימה בשל דלילות האוויר. כשזה עבר לו – הוא המשיך. לא מבוהל. הוריו קיבלו את ההודעה על מותו מקצין משטרה שבא אליהם הביתה. אחרי-כן קיבלו טלקס שלא אמר הרבה. כל הסיפורים האלה נגמרים ככה: הודעות לאקוניות, משובשות בשל המרחק הגדול, לא ברורות, חלקן משאירות – ברגע הראשון – מקום לתקווה. במקרה הרע התקווה הזו יכולה להמשיך להתקיים שנים עד שלאט-לאט היא נעלמת לתוך הייאוש. הנסיון של אלי היימן לא יעזור. תמיד יהיו מספיק צעירים שיחפשו את ההרפתקה רחוק, רחוק ככל האפשר. הם גם לא ייזהרו יותר, מפני שאי-אפשר.

יאיר לפיד ■

חלומות שסופם טרגדיה

(סוף מהעמוד הקודם)

עמק בסרילנקה. וצילום מן הפינה: אלי דרייבה(?)

איך הם נוסעים

אף אחד לא נוסע עם תקציב המספיק לכל תקופת הטיול המתוכנן. נסיעה ממוצעת של שנתיים-שלוש מתוכננת מראש עם תקופות של עבודה באמצע. הכסף שמביאים מהבית מיועד לשלושה-ארבעה חודשים. רבים יוצאים מארץ דרך מצרים, כפי שעשו ניצן מנדלסון ז"ל ותמר אריצי(?). טסים לאתונה ומשם ממשיכים בטיסות צ'ארטר.

מי שנוסע לדרום-אמריקה מתחיל בקניה, קנדה ואפילו אלסקה. שם – מספרים – קל יותר להשיג עבודה. בקנדה מקובל לעבוד בכריתת עצים. עבודה קשה, הרבה שעות ביום, אבל התשלום – במושגים ישראליים – גבוה מאוד. באלסקה עובדים בדייג: פעם היה מקובל לעבוד במפעלים לשימור דגים בסקנדינביה, אבל בשנים האחרונות, מספרים מי שניסו, קשה מאוד לזרים להשיג שם עבודה. וחבל על הכסף המושקע בכרטיס-הטיסה. רבים מהנוסעים למזרח-הרחוק עוברים באוסטרליה – גם אלי היימן עשה את זה – כי באוסטרליה, התברר, תמיד חסרים עובדי שירותים: תחנות דלק, חנויות, נקיון, דברים כאלה. צריך לזכור שגם במזרח-הרחוק וגם בדרום-אמריקה אפשר להתקיים במשך שנה בסכום הנע בין אלפיים לשלושת-אלפים דולר, כמעט בלי-שום בעיות.

שני היעדים המרכזיים המושכים אליהם מטיילים ישראלים בשנים האחרונות הם ברזיל בדרום-אמריקה והודו במזרח-הרחוק. הבאנג'י(?) מהאל(?) והקרנבאל. לטיולי המזרח מתלווה, לפעמים, גם נוסף – ההתעניינות הגוברת במיסטיקה מזרחית, בכתות ובגורוס למיניהם. רוצה שני ויין שיין(?). למשל, מתה לא רחוק מהגנגס. אחרי-כן ממשיכים לנפאל, לטיולי הרים, או לתאילנד, לבילויים. מי שיש לו כסף עובר גם ביפן. אגב, כולם – משני הצדדים – מגיעים בסופו-של-דבר לארצות-הברית, או דרך מקסיקו(?) או דרך הוואי.

אבי ואיש סלייטר(?), זוג מתבגרים(?) צעירים, בילו לא מכבר במזרח הרחוק ובין השאר ביקרו גם בטיבט, שעד תחילת שנה זו היתה סגורה למבקרים מן המערב למעט קבוצות מאורגנות ■ על חוויה יוצאת-דופן זו ניתן לקרוא בעמודים 22-23 ■

השמיים הם הגבול

לשני סטודנטים יהודים באוניברסיטה סובייטית היה חלום: לבנות גלשן־אוויר שבעזרתו יתעופפו אל החופש ■ התוכנית לא התגשמה בשל „הפרעות קלות" מצד הק.ג.ב., אבל שניהם הורשו לעזוב את בריה"מ ■ אנטולי קוהן, אחד מגיבורי הסיפור, עלה לישראל, ועמו שורשו על „עסקי האוויר" שלו

קמפוס של אוניברסיטת אינגוב־פרנקובסק היה קרוב בצורה מפתה לגבול הצ'כי, והחלום להתעופף מעבר לו, הרחק מאמא רוסיה, נראה קורץ. כאשר בלשי הק.ג.ב. החלו לעקוב ב„וולגה" השחורה שלהם אחר שני הסטודנטים הצעירים, אנטולי קוהן ואלפרד פורטר, היה גלשן־האוויר שלהם כמעט מוכן והמטרה הנכספת – כמעט בטווח־נגיעה. עולים על איזה הר גבוה, נקשרים למוטות האלומיניום ואל יריעות הבד, ומתעופפים למערב. חלום יפה, שכנראה אינו ניתן להגשמה במדינה שבה כל אורח שני משמש כעוד זוג עיניים של המישטר. כאשר ה„וולגה" ההיא החלה להסתובב בשטח – ידעו פורטר וקוהן שזה הסוף.

אלפרד פורטר הוא כיום עתונאי בבי.בי.סי. ואזרח בריטי, לאחר שלוש שנים אותן עשה בישראל. כעולה חדש. את אנטולי קוהן, תושב תל־אביב, ראיתי בפעם הראשונה לפני כשמונה שנים, נקשר ל„האנג־גליידר" בהר תבור, קופץ, כאילו לתהום, ומתעופף. הוא היה אחד מחמישה הגברים הראשונים, משוגעים־בלי־מרכאות, שהחדירו את הגלישה האווירית לישראל.

במשך תשעה חודשים רץ או בדיונות שעל חוף בת־ים עם דגם של גלשן חדש על הכתפיים, בניסיון לפתח משהו שטרם היה כמוהו בשוק המעופפים. זמן רב עבר בטרם הצליח לרחף בעזרתו למשך... עשר שניות. אדם עם מעוף הוא אנטולי קוהן. אבל כיום, בגיל 36, הוא משאיר את הריחוף לאחרים. הוא עצמו נשאר על הקרקע המוצקה ומגלגל דולרים מעסקי־האוויר שלו.

לאנטולי אין גינונים של קפיטליסט. יושב במשרד סופר־צנוע במיפעל לייצור מטוסים זעירים שהקים באיזור התעשייה בנתניה, לבוש בפשטות ומתנהג כאחד העובדים. מוצץ מהמקטרת ומנסה לשחזר כיצד התגלגל ילד־טוב־מוסקווה כמוהו לאן שהתגלגל.

„בסך הכל הייתי מוצר סטנדרטי של החינוך הסובייטי. כילד, בבית־הספר ובתנועת הנוער הקומוניסטי, לא חסר לי דבר. ההורים היו מבוססים מבחינה כלכלית. אני הרי נולדתי שם, שלטתי בשפה, הכרתי את המנהגים. בישראל אין אנטישמיות? אז יש צרות אחרות. בבריה"מ יש אנטישמיות. אבל בתקופה ההיא קיבלתי אותה כגזירה משמיים וידעתי כיצד להתמודד עמה. מהאנטישמיות ברחוב פשוט התעלמתי. נגד אנטישמיות ממוסדת נלחמים בעזרת תערובת של... שוחד ושכל־ישר. דוגמה? לא נדחפים לאוניברסיטה יוקרתית בחרקוב, כי אין ליהודי סיכוי להתקבל. אבל בגיל 17 עוד חשבתי שאפשר להתגבר על הכל".

אנטולי נולד בעיירה חוסט בגבול צ'כיה־הונגריה. את למודי התיכון סיים שם ב־1967 וניסה להתקבל למכון לתעופה. חלם להיות מהנדס תעופה. אבל את מבחני הכניסה הוא לא עבר. „לא מספיק מוכשר? יהודי? לא יודע למה. החלטתי ללכת לאוניברסיטה אחרת, שתהיה מספיק נידחת כדי שיקבלו אותי, מספיק טובה כדי שאצא ממנה כאדם אבל לא רחוקה מדי מהבית. שמתי אצבע על המפה והיא נגעה בעיר המחוז איבנוב־פרנקובסק. 600 ק"מ מהבית – ברוסיה זה ממש קפיצה", הוא מגחך.

שש שנים למד שם. סיים תואר ראשון כמהנדס־מכונות ותואר שני בתחום קידוח והפקת גאז ונפט. „מה לעשות? זה מה שלמדתי. לזה התגלגלתי", הוא אומר בחיוך. „בארץ זה באמת נשמע קצת, איך לומר, מקצוע מוזר. נפט עוד לא מצאנו".

ולא סתם חלם להיות מהנדס תעופה. בבניית טיסנים הוא עסק מגיל עשר. זה היה גם תחביבו כסטודנט באוניברסיטה, שם הכיר חבר, יהודי, אלפרד פורטר – גולה פוליטי מלנינגראד.

„הייתי אז בן 19 ודי נאיווי. אלפרד מבוגר ממני בעשר שנים. התיידדנו. העובדה שלא התקבלתי למכון לתעופה לא הדליקה אצלי נורה אדומה. אלפרד החל ללמד אותי את עובדות החיים. הביא חדשות מהמערב, לימד אותי לסנן את הכתוב בעתונות המקומית, ולהבחין בין השיטין מה באמת קורה בבריה"מ, ומה קורה במערב".

„אלפרד תיכנן לבנות מטוס קל לאדם אחד, ואני עזרתי לו. בעצם, לא ידעתי מה הכוונה שהסתתרה אז מאחורי בניית המטוס. אפילו אמרתי לו שקל הרבה יותר לבנות גלשן־אוויר ממונע. היינו בשלבים מתקדמים של בניית הגלשן, רכשנו בשבילו מנוע של

> **„הייתי בן 19 ודי נאיווי. אלפרד התחיל ללמד אותי את עובדות החיים" ■ „הביא חדשות מהמערב, לימד אותי לסנן את הכתוב בעתונות המקומית ולהבחין בין השיטין מה באמת קורה בבריה"מ ומה קורה במערב" ■**

אופנוע משנות ה־40". בינתיים השתנתה האווירה סביב השניים. אנטולי החל לחוש שיותר מדי חברים מכרכרים סביבו, מזמינים אותו ללגימה, חפצים פתאום בקרבתו. זה כבר היה חשוד. בשלב מסויים רמז לו אלפרד שנשבר לו מבריה"מ ואם המצב יחמיר – אולי הוא ינסה להסתלק.

השנה – 1971. בבריה"מ התנהלה סדרה של משפטים פומביים נגד יהודים. משפט לנינגראד, משפט קישינב. בשלהי אותה שנה נזרק באופן פתאומי מהאוניברסיטה חבר יהודי אחר – מייקל (מיכאל) אלתר (כיום חי בקנדה) – חצי שנה לפני תום הלימודים. הסיבה לסילוקו מהאוניברסיטה נתגלתה כעבור שבועיים, כשלביתו הגיעו החברים מהק.ג.ב. עם ה„וולגה" השחורה.

„אתה, מיכאל, בן של פועלים אמיתים – ומתעסק עם הפרוטיים קוהן ופורטר? אתה לא לומר כמו שצריך. אבל זה עניין פעוט. את זה עוד אפשר לסדר. אתה צריך רק להעיד במשפט נגד פורטר וקוהן". למזלם של השניים סרב אלתר להעיד נגדם.

בחודש מאי 1972 החליטו השלטונות לסלק את משפחת קוהן מבריה"מ. „הורי הגישו בקשה לצאת משם עוד בשנת 1959, ונענו בשלילה. דווקא אני הייתי זה שהתנגד כל הזמן לעזוב. ולפתע פתאום צריך להתקפל. תוך עשרה ימים, לקום וללכת. והכל היה בגללי, אני, שבעצם בכלל לא רציתי לעזוב. כך יצא שנהפכתי לציוני כמעט למרות רצוני. בלי שום כוונה. היום, כמובן, אינני מצטער על כך".

בין־לילה שללו מאנטולי קוהן את תואר המהנדס ואת דרגת הקצונה (סגן) שרכש באימונים שנערכו בעת החופשות, במסגרת העתודה האקדמאית. ביולי 1972 נחתה המשפחה בישראל והועברה למרכז הקליטה ברימונה. אנטולי למד עברית, וביקש לצאת לעבוד. אבו־רודס היתה עדיין בשליטתנו, אבל מהנדס הנפט נתקבל לעבודה דווקא במפעל עתיר־ידע שעוסק בפיתוחים למטוסי־קרב.

בגיל 25 הוא התגייס לצה"ל ונלחם במלחמת יום כיפור. עם השחרור הוא נרשם לאוניברסיטת באר־שבע. שם השלים תואר שני כמהנדס אוירונאוטיקה.

בשנת 1973 קרה לו עוד משהו. אלפרד פורטר הגיע ארצה והחל לנדנד לאנטולי להשלים את פיתוחו של גלשן־האוויר. עליו דיברו השניים עוד בבריה"מ. הפעם הם כבר יכלו להיעזר בחוברות מקצועיות מארה"ב, ביצעו שיפורים בדגם, וניסו להיכנס לעסקים.

„חצי שנה עברנו על פיתוח הדגם. במשך תשעה חודשים רצנו בגבעות החול של בת־ים. עלינו על דיונה, נקשרנו לגלשן. הרכנו ריצה למטה ו...שום דבר לא קרה. השקענו המון ויגע. באביב 1975 סוף־סוף התחלתי לרוץ – ונשארתי באוויר. הצלחתי לעוף בפעם הראשונה. לאט־לאט נאספו סביבנו עוד כמה משוגעים לעניין. גלשנו עשר שניות וטיפסנו עשר דקות. משם עברנו לקפוץ מקצה גבעה בזכרון־יעקב לכיוון השדות של מעגן־מיכאל. והגלישה נתארכה לדקה. במשך הזמן נהפכנו לנועזים יותר. עברנו לקפוץ מהתבור וממבוא־חמה שבגולן".

אנטולי ואלפרד מנסים לעשות עסקים, ונכשלים. „זו היתה חוצפה של אנשים צעירים שלא מבינים שום דבר בביזנס. היום לא הייתי מעז לחזור על זה. אחרי כמה חודשים בזבזנו את כל הכסף שהיה לנו. רבנו, ואלפרד עזב. אני נשארתי עם ערימת גרוטאות – צינורות, בדים ותוכנית לבניית גלשן מסחרי". משחזר אנטולי.

בשנת 1976 הוא מצטרף לקיבוץ דתי, כפר־עציון, ולא מטעמים הקשורים לדת. בקיבוץ הוחלט להקים מיפעל לייצור גלשני־אוויר, אבל השאיפות היו צנועות. שם רצו רק עסק קטן שיספק תעסוקה לחברים. לאנטולי היו עיניים יותר גדולות. ב־1982 הוא רכז את המיפעל על ציודו והידע שלו ויצא לארה"ב, לקשור קשרים מסחריים.

הקשר האמריקני הראשון שקשר היה עם אילנה, קשר לגמרי לא מסחרי. היום הם נשואים, הורים ליונתן, בן שנה וחצי וליה בת חודשיים. אנטולי חזר לישראל עם אשה ועם זכויות ייצור ושיווק של טיסנים זעיר־משקל – שילוב אלגנטי של צינורות אלומיניום, בד פוליאסטר. כיסא ומנוע של 40 כוחות סוס וכמו של פיאט 127, המסוגל לטוס במהירות של 100 קמ"ש למרחק של עד 400 ק"מ ובלי לתדלק מחדש.

בשנה שעברה הקים אנטולי את מפעל „עפקראוויאיישן" בנתניה, המעסיק 11 עובדים. הוא מייבא את המנועים וחומרי הגלם ומייצא מטוסים זעירים וגלשני־אוויר. העסק מתגאה בתדמית גרמני ומחזור עסקים שנתי של 400 אלף דולר. מרבית הסכום – מקורו ביצוא.

„אני חי טוב", אומר אנטולי. „אבל אני לא מיליונר. אהיה צבוע אם אומר שאני לא עובד בשביל הכסף. אבל העיקר בשבילי הוא האתגר המקצועי – לייצר מוצר טוב ולעשות ביזנס טוב. יש לי הכל בחיים. דירה של ארבעה חדרים בצפון תל־אביב. מכונית שברולט אלקמינו ומכונית לאשה. נוסע שלוש פעמים בשנה לחו"ל, תערוכות ולהשלמת עסקית. עובד קשה ונהנה מהחיים".

זוכרים את אנטולי קוהן הצעיר והנמרץ שהתעקש לרחף בין שמים וארץ תוך סכנת נפשות מתמדת? היום הגלישה האווירית היא, בשבילו, ביזנס טהור.

„עד 1979 הייתי בין הגולשים הטובים בארץ. תיכננתי בעצמי ובחנתי בעצמי את כל הגלשנים. הייתי מוכרח להיות הכי טוב. ב־1979 היתה לי תאונה מטופשת בתבור, ושברתי את שתי הידיים. כעבור שנה הבראתי וחזרתי לגלוש. אבל גיליתי שאין לי צ'אנס לחזור לרמה הקודמת שלי. היו לי גם בעיות פיזיולוגיות וגם עכבות פסיכולוגיות. לחיות בינוני – זה לא בשבילי. גלישה זו אמנות. לטוס זו טכניקה נלמדת, כמו נהיגת מכונית". וכשאנטולי קוהן אומר את זה, הוא חושב על עיסקי האוויר שלו. במטוסים הזעירים, הוא יאמר, אפשר לעשות עסקים גדולים.

יצחק בן־חורין ■

אנטולי קוהן: „נשארתי עם ערימת גרוטאות ועם תוכנית לבנות גלשן מסחרי" (צילום: שמואל רחמני)

לעשות שריר

„חזק זה יפה. זה אירוטי. זה בריא וזה נהדר". אומרת קרן נומרוף, יפהפיה ניו־יורקית בת 24 ומעיפה מבט נערץ לעבר שריריו המשתרגים של סילבסטר סטלונה, הנשקפים אליה מתוך פוסטר ענק התלוי על הקיר. קרן, תלמידת אולפן לעברית, כפנינה גם היא גוף חטוב וחסון, ושרירייריים מרשימים לפי צו האופנה האמריקנית האחרונה של פיתוח הגוף בשוויון זכויות כלא לנשים.

קרן וחברותיה מבלות שלוש פעמים בשבוע במכון־הכוח „סמסונס ג'ים" במרכז ירושלים. הביצועים של נערות אלה יכולים לעורר הערצה או דחייה, תלוי בעין המתבונן. בערב אחד של אימון־כושר ופיתות שרירי הגוף באמצעות הרמת משקולות, דוחקת קרן לא פחות מחצי טונה!

את מכון־הכוח הגדול הזה פתח מאיר יולוביץ, עולה מארה"ב. „אנחנו פועלים בשיטה מיוחדת הנקראת פרוגרסיב רזיסטנס. שיטה המקובלת כיום באמריקה שהעיקרון המנחה את העוסקים בה הוא השקעת מאמץ הדרגתי ומתקדם בכל אחד ואחד משרירי הגוף. לרשות המתעמל עומדים כשלושים מתקנים. כל אחד מהם מיועד לעבודה על שריר מסויים בגוף: הזה עליון ותחתון, רגליים ושוקיים, עקבים וכטן, גב תחתון, שרירי הכתפיים. למעשה, חוץ מה... אוזניים – אנחנו באמת מטפלים בכל הגוף".

יולוביץ, בן 33, יליד הארץ, עקר עם הוריו לארה"ב בגיל הצ־... הוא בעל תואר שני ביחסים בינלאומיים ובמדעי המדינה. אל עולם השרירים התוודע בגיל 18. „תוך כמה חודשים נהפכתי משחיף לבריון. בשנת האימונים הראשונה הוספתי למשקלי 13 ק"ג, של שרירים, כמובן. בארה"ב השתתפתי – כחובב – בעשרות תחרויות של הרמת משקולות. הייתי אלוף אוהיו בהיאבקות ושפטתי בתחרויות. אני עדיין מקדיש לספורט הזה כשש שעות אימון בשבוע ונהנה מכל רגע".

ישראלים רבים נוהרים באחרונה ואולי בהשפעת ה„ואראריקים" למיניהם?) אל חדרי־הכושר של המכון. אבל – „הישראלים הם חסרי סבלנות". אומר מאיר יולוביץ. „כבר אחרי אימון אחד הם עומדים מול הראי ומצפים לראות שרירים מנופחים. לישראלי בהחלט אין תודעה ספורטיבית מפותחת כמו לאמריקני. בארץ, מעוניינים רוב הגברים שבכלל מגיעים לעיסוק ספורטיבי כלשהו בעיקר ב„שואו אוף", כראווין שבגוף מפותח".

בין הבאים – בעיקר צעירים, עולים חדשים מארה"ב שהתוודעו לתורת פיתוח הגוף עוד בארצו של הדוד סם, וביניהם בולט המספר הרב של חובשי־כיפות. מגיעים גם מכורנסים להינוך גופני, ספורטאים חובבים שמבקשים להוסיף לחוסנם, שני פרופסורים למדעי ההברה שעלו באחרונה מקנדה ומארה"ב, כמה עורכי־דין ישראלים ועשרות ירושלמים צעירים לפני צבא. כל אלה קיבלו בחמימות מיוחדת את ביקורו בארץ, לפני זמן־מה, של דניאל אפשטיין, בן 29 מקליפורניה, שצנח בירושלים היישר מהתלולו, וכאמתחתו שורה ארוכה של תארים כמו „מר הוואי", „אלוף דרום האוקיאנוס השקט" ו„אלוף דרום־מרכז ארה"ב". כנער, סיפר לנו דניאל, לא היה חסון הרבה יותר מ... וודי אלן. בבית־הספר היסודי משך לבנות בצמות ובתיכון שיחק כדורגל. את עולם השרירים גילה דווקא בישראל, כאשר בילה כאן תקופה כמתנדב בקיבוץ כפר־בלום לפני כעשר שנים.

דניאל אפשטיין (צילום: יצחק אלדרדי)

ישראלים רבים פוקדים בשנים האחרונות מכוני־כוח וכושר, מפתחים את גופם עם ובלי משקולות ושאר „מכשירי עינויים" ■ לא שוכחים גם את „הפילוסופיה שמאחורי השרירים"

„היה שם חדר־כושר קטן עם כמה משקולות. התחלתי להתאמן בכל יום אחרי העבודה, ונדלקתי. כאן נהפך העיסוק הזה לכרכו חיי". היום, דניאל היא נפיל אמיתי. כשהוא עושה שריר בפוזה אי לה מר עולם, הברנש מפחיד או מרשים, תלוי במסתכל. הלוכי להשיתתף פעם בתחרות „מר אמריקה מתוך אל היוף". אבל בינתיים הוא מתכנן לעלות ארצה, להתגייס לצה"ל, ואחר־כך לפתוח ביחד עם מאיר יולוביץ „שורה של מכוני־כוח מטולה עד אילת". פיתוח השרירים הוא, כבריכה, „ענף משפחתי" אצל האפשטיינים. בעת ביקורנו במכון האמנה שם גם מיכה, אחותו של דניאל, קוכרת סוציאלית בת 27. לביקסין ענף ביצק השרירייריים מעירר־כביר. אז מה הפלא שמקרים סוציאליים מתייחסים אליה בדרך־ארץ?

„כי אכן שזה לא כספורט נשי האבנה הזו היא כיום מיתוס שיתנפץ. בארה"ב יש הרבה מאוד נשים שברימות משקולות. אני עצמי מתה על שרירים מפותחים, ואני מעריצה מספר אחד של אחי. ראיתי אותו בכמה תחרויות והוא היה שנעה". אומרת מקסין, תוך שהיא דוחקת בפה עשרות ק"ג כאילו היו מטאטא. בפינה אחרת של האולם התאמנה יפהפיה שהרחורת אקזוטית, שלי קשאני, בת 21, שלי רוקדת בלהקת המחול של האקדמיה בירושלים. „ולכן חשוב לי לפתח בעיקר את שרירי הרגליים והידיים, זה משפר את יכולת הריקוד. אינני רוצה להגיע לשרירים מנופחים כמו שיש לגברים, אלא לשפר גופני כללי טוב. בחורים אוהבים אותי כפי שאני גם היום, אבל אני מתאמנת ומשקיעה לכמו גופי, לא למענם".

כשיצאנו מהמכון והשארנו מאחורינו את הררי השרירים הגבריים ואת היפהפיות המזיעות, הרגשנו פתאום בין תחושה חולשה וחוסר־און... תחושה של „איפה אנחנו ואיפה הם". או אולי, בעצם, כדאי שגם אנחנו...

אריה בנדר ■

מודעה

„בונוס שגעון" בכפר הנופש „חניון האון"

בין הכנרת וחמת גדר פרושים 42 ביתני נופש מרווחים, המציעים פעי־לות חברה ותרבות מגוונות - וזהו כפר הנופש „חניון-האון" שהתפתח והתרחב ומופיע עתה בדמות חדשה ומרתקת.

מעתה הוא יהיה פתוח בעונת החורף לבוחרים להינפש במזג אוויר קריר ונעים.

לנופשים מוצע מגוון רחב של שירותי נופש ובילוי, בכל שעות היו־ום והערב, תוך ניצול קרבת המקום לכנרת ולחמת גדר.

בבתי הנופש שניים-שלושה חד־רים, שירותים צמודים, מטבחון, גז, מקרר ופינת אוכל לאלה המבקשים לחוש אווירה ביתית בעת הנופשה.

לנופשי הקמפינג יש משטחי דשא מטופחים ומסומנים, שעליהם ניתן להקים אוהלים ולהחנות קראוונים.

הנהלת הכפר מציעה חבילת נו־פש „בונוס-שגעון", שבמסגרתה יהנו הנופשים משתי ארוחות: בוקר, צה־ריים או ערב - חצי פנסיון - במבנה חדיש ורחב ידיים המשקיף אל הכנ־רת, המסעדה, המארחת 200 איש.

מגישה שפע של מעדנים, כולל מאכלי בשר ודגים.

המצטרפים למבצע „בונוס שג־עון" יהנו מכניסה חינם, מדי יום, למעיינות הגופרית של „חמת-גדר", ויוכלו לצפות חינם בחוות היענים של קיבוץ האון. המבקר בחווה יוכל לעקוב מקרוב אחר אורח חייו והת־פתחותו של היען מבקיעתו של אפ־רוח היענים מהביצה ועד להפיכתו לעוף הגדול ביותר בעולם, שרץ במ־הירות של 80 קמ"ש.

במשך כל שעות היום מקיים הכ־פר פעילויות ספורט ונופש. בערבים מתקיימים מדי פעם ערבי שירה, הכוללים משקה, לתושבי העמק והאזור, שבו נוטלים חלק גם הנופ־שים.

כל שיש לעשות כדי ליהנות משפע הבידור והבילוי הוא רק להזמין מקומות מראש בטלפון 067/57555 או במשרדי „האירוח בקיבוצים".

לנופשים במסגרת „בונוס שגעון" נקבע מחיר מיוחד: 191.700 שקל לזוג לשלושה לילות.

אסתר על

בואו לנופש בנ"יף
במלון עציון
אילת

יותר מסי מקומות לחנוכה

במרכז העיר, משקיף אל הים

★ חדרים מפוארים וממוזגים
★ טלפון ורדיו בכל חדר
★ מועדון לילה מפואר עם מקום ל־300 איש
★ בריכת שחיה
★ חדר וידאו עם
★ אוכל מעולה ומגוון
★ קפיטריה־פיצריה (גם לציבור הרחב)
★ אוירה צעירה ודינאמית

מלון עציון שד' התמרים, ת.ד. 979 אילת, טל' 059־74131־2־3

הכן רכבך לחורף עם הצמיג הבטוח

kléber

מבצע ענק של צמיגי האיכות קלבר בתנאים מיוחדים

* 10% הנחה ממחיר הצמיג(*)
* 3 תשלומים שקליים באמצעות ויזה או ישראכרט ללא ריבית והצמדה

הכן רכבך לחורף והחלף את צמיגי מכוניתך בצמיגי קלבר הבטוחים. בנוסף לתנאים המיוחדים של המבצע אתה רוכש צמיג מעולה עם היתרונות הבאים:

* 4 שנות אחריות לאיכות הצמיג.
* מבחר של צמיגים המתאימים לכל סוגי הרכב.
* צמיגים רדיאלים, פלדה, המקנים בטיחות מירבית ועמידות לאורך זמן, והמיוצרים בטכנולוגיות החדישות ביותר בעולם.

(*) המחיר אינו כולל הרכבה ואיזון

VISA

הרוב שים באמצעות כרטיס ויזה ישתתפו בהגרלה מטעם ויזה ובה אחד מתוך שלושים קונים זוכה בהחזר גובה תשלום אחד מערך קנייתו המקורית

ישראכרט

את צמיגי קלבר המעולים ניתן להשיג אצל הסוכנים המורשים בכל רחבי הארץ

לפרטים נוספים:

קו-גול בע"מ

תל-אביב 4-811021-03, חיפה 9-640936-04

פרסום שפי

פתוח במוצ"ש

20-35% על כל המוצרים

שמרת הזורע

רהיטים לאורך זמן-עכשיו

ת"א: בית שמרת הזורע, דיזנגוף סנטר, רח' המלך ג'ורג' 73 ירושלים: בית שמרת הזורע, שלומציון המלכה 18 חיפה: בית הזורע שמרת, אלנבי 117 (7 קומות תצוגה) באר שבע: רהיטי הדר, מטי רסקו. טבריה: רהיטי העמק, ורד הגליל. חנות המפעל: רהיטי שמרת – קיבוץ שמרת. חנות המפעל: תעשיית רהיטים הזורע, קיבוץ הזורע

PCC קונים ב: IBM·PC

מבצע „נר ראשון"

50% רווח למחשבי IBM-pc-XT, AT משופר לרוכש עיסקת חבילה תכנה וחמרה

מוגבל ל־13 יחידות בלבד.

ממעל לייצור שעוני יד – קבוצת יבנה

שעוני קוורץ אנלוגיים בדגמים מרהיבים

★ אחריות לשנה ★

להשיג: דיזנגוף סנטר – קריסטל טיים ובכל־בו שלום

צרכנות נבונה

מאת: יואב עופר

כיצד אפשר להאריך את חיי המנוע של המכונית?

הקורטינה נבנה, ללא שמן, 95 קמ"ש ע״י דירקטורים ויקטור ובטין מבי״ס, והוגה לבדיקה במשך 8 ימים בהתוכה אנרגיה 13.

כל נהג שואל את עצמו לא־אחת שאלה זו, שכן למי מהנהגים אין בעיות עם המנוע של רכבו במשך הזמן? ואמנם, מחקר שנערך ע״י מומחים להנדסת רכב בארה״ב קובע כי 10 השנים הראשונות בהפעלת המנוע הן הקריטיות ביותר ויש צורך למצוא תשובה הולמת לשורה שלמה של שאלות המתעוררות באשר לאורך חייו של המנוע. למשל האם אפשר להקטין שחיקת מערכות המנוע, (בעיקר באותן שניות...) לחסוך אנרגיה, להקטין רעשים, לשפר "סחיבה", להתניע יותר בקלות, לטהר את הדלק, להשיג קומפרסיה טובה יותר, להקטין צריכת השמן והדלק ולהגדיל את הספק המנוע? את התשובה לשאלות אלה סיפקו מדענים וכימאים אמריקאים אשר שקדו על פיתוח אמצעי הגנה ושמירה על תקינות לאורך חייהם של מנועים ומצאו פתרון מהפכני בצורת תוסף לשמן שניתן לו השם N.R.G נהגים מקצועיים רבים בישראל כבר מכירים אותו יודעים לספר על כמה תוצאות מפתיעות שחולל חומר חדשני זה. השוני ב־N.R.G שהוא חומר שאין צורך להוסיפו בכל החלפת שמן, אלא מספיקה הוספה אחת בשנה, בתנאי שאין עוברים 50,000 ק״מ. נהגי מוניות למשל, מעידים בהתלהבות שמאז החלו להשתמש ב־N.R.G הם חוסכים כ־15% בדלק, סחיבת המכונית טובה יותר, ואותם נהגים שהקפידו על החלפה לאחר כל 50,000 ק״מ תוך מילוי קפדני של הוראות השימוש עברו למעלה מ־600,000 ק״מ(!) מבלי שפתחו את המנוע. תוסף ה־N.R.G גם פותר בעיות של אכילת שמן וטבעות בוכנה תפוסות, וכו׳. ופרט חשוב נוסף: הוא חוסך בדלק ומגביר הנצילות למצב אופטימלי. בימים אלה של כלכלה מתנדנדת וחיפושים אחר קרשי הצלה אפשריים זוהי בהחלט נקודת אור חיובית שכל בעלי הרכב צריכים להתברך בה. לכן מצאנו לנכון להמליץ לצרכן, הפרטי והמקצועי, להשתמש בתוסף N.R.G מה גם שבניצול מלא ונכון עלותו פחות מדולר אחד לשנה (כ־73 סנט) ל־1,000 ק״מ. לגבי הישראלים פירושו כ־68,000 ש׳ כולל מע״מ. בדיקה שלנו העלתה שבחישוב שני זוהי עלות כדאית ומשתלמת. בדקנו את הנושא בצורה יסודית אצל היבואן הירושלמי שהוא מוצף בתעודות ממעבדות ומכתבי הוקרה רבים מחו״ל ומהארץ בפרט מכל מגזרי המשק. גם בתעשיה בארץ נבדקו מוצרי N.R.G ונחסכו סכומים נכבדים מאוד בצורה ישירה באנרגיה ובחלקי חילוף. משתמשים ב־N.R.G בארץ כבר שנה חמישית בהצלחה, צי תחבורה רציניים, רכב קל וכבד, קואופרטיבים, אוטובוסים, משאיות, מוניות, טרקטורים, ציוד כבד וכו׳. את ה־N.R.G ניתן להשיג בתחנות לאביזרי רכב ומוסכים מובחרים. היבואנים הם חב׳ אנרג׳י אינטרנשיונל 2000, רח׳ אליעזר הלוי 17 ירושלים. (טל. 524141, 02-533843).

אצל יוסי, בפונדק עפולה

הפונדק־מסעדה של יוסי עלי בתחנת הדלק ביציאה מעפולה לכיוון ת״א (או אם תרצו בכניסה לבירת העמק כאשר תבואו מת״א) ידוע כמקום מיפגש של עם ישראל חי, המתקבצים ובאים מכל קצוות הארץ. מטיילים העושים דרכם צפונה וקשישים טובי־לב הנוספים ליום־של־רחצה־בחמת־גדר, מילואימניקים בני כל הגילים וחיילים בשירות סדיר. כולם יודעים שאצל יוסי בפונדק עפולה מוכרחים לעצור לאכול ארוחה טובה או לפחות להתפנק באתנחתא קלה עם גלידה מוקצפת המוגשת במנה גדושה עם־כל־הלב. זה קרה גם לי השבוע, כאשר הזדמנתי לאזור וביקשתי להתגבר על רעבוני בארוחה טובה. המקום המה אנשים ולמרות חשש מתקלות בשרות אני מוכרח לציין שטעיתי. נתקבלתי באדיבות רבה ע״י נער צעיר שהיה המלצר ויכולתי לראות את מבטו המלווה של בעל המסעדה. מתוך התפריט בחרתי לפתוח במרק רגל יוצא־מן־הכלל שהמשכו היתה מנה של צלעות כבש עשויים היטב והם היו מלווים בתוספות של צ׳יפס ואורז וגם סלט ירקות. הכל טרי וטעים. הקינוח — קוקטייל של פירות העונה היה בהחלט במקום. יש גם ממולאים ודגים ומיני בשרים. סועדים אחרים שהתעניינתי בהנאתם הרעיפו שבחים רבים על המאכלים האלה. המחירים נראים סבירים. זוג יכול לאכול כאן ארוחה מלאה כולל כל התוספות ב־24,000 ש׳. יש גם שירות של מזנון מהיר ולחיילים ניתנת הנחה של כ־10%. בסך הכל מסעדה נקיה וטובה ומי שמזומן לסביבה בוודאי יהנה לאכול בה. פונדק עפולה — תחנת סונול בכניסה לעיר, (טל. 065-92004).

פונדק עפולה: [illegible]

דירה יפה עם חסכון רב

מטבח עשוי מלמין, הדלתות מחומר M.D.F [illegible]

המחסן לנגר החובב כבר קנה לעצמו את השם הנכון של מפעל הדואג בראש ובראשונה לכיסו הצולע של הצרכן. עם הרבה מחשבה כיצד להשקיע, למשל, בריהוט הבית אפשר בעזרתם כל מומחי המקום הזה לחסוך כסף רב וגם להנות מרהיטים איכותיים ויפים. הדוגמא הבולטת לכך היא המטבח. סקר צרכני מקיף שלנו גילה כי ריהוט המטבח ע״י המחסן לנגר החובב הוא הזול ביותר, והשימוש נעשה באותם חומרי גלם שבהם משתמשים כל היצרנים. הסיבה לכך פשוטה, הבעלות על המחסן היא של חב׳ מוניות ישרל בע״מ שהיא בעצמה היבואנית של חומרי הגלם. הסתבר לנו, למשל, שהמטבח של 6 מטר רץ המיוצר ע״י מפעל גדול מסוגו בארץ, עולה כ־300,000 ש׳ למ״ר, במחסן לנגר החובב אותו מטבח בדיוק עולה כ־190,000 ש׳ למ״ר. אומנם ללא הרכבה, שכן המקום כאן בנוי על שיטת עשה־זאת־בעצמך, אבל התוספת עבור ההרכבה למי שרוצה היא רק 39,000 ש׳, כלומר במחיר כולל של 239,000 ש׳ למ״ר אפשר לקבל מטבח יפהפה בחסכון של כ־30%. בדרך־כלל מדובר על מטבח העשוי כולו מלמין. ההפרשים במחיר גדולים יותר כאשר מגיעים לדברים המיוחדים. המטבחים הכפריים שיש בהם אפשרויות אין ספור של דלתות. במחסן לנגר החובב גם התקבלו פתרונות לכל סוגי הרהיטים עם אותם החומרים בחסכון ניכר. אנשים שבביתם מטבח ישן, יכולים לבצע כאן אך ורק את הדלתות (כפריות או אחרות) ובכך לחדש את המטבח בתוספת כספית לא גדולה. בימים אלה, כאשר כולנו מחפשים איך לחסוך כמעט בכל דרך אפשרית המחסן לנגר החובב יכול להיות פתרון אידיאלי לכל מי שמעוניין בפריטי ריהוט איכותיים לביתו בהשקעה חסכונית. לתשומת לבכם: רח׳ הסטיש 4 פינת הרצל. (טל. 821795).

ג ב ר

[illegible]

ימינה
(צילום: ראובן קסטרו)

תחיית הליכוד

גורמים בליכוד ובמפלגות הימין הקטנות יותר פועלים לאחרונה להקמת מפלגה שתאחד את כל כוחות הימין תחת גג אחד. אגב, גם בשמאל הועלה רעיון דומה. אם זה יימשך ככה נמצא את עצמנו עם שתי מפלגות, וזהו. כמו האמריקנים. התומכים העיקריים של הרעיון בתוך הליכוד הם הסמנים הימניים של המפלגה. אלה שממילא לא רחוקים כל־כך מ„התחייה", „מורשה" ושאר החבר׳ה.

ח״כ מיכאל איתן, אני מצלצל אליך בעניין הקמת מפלגת הימין המאוחדת.

„איך ידעת שאני מעורב בזה?"

לא ידעתי. עכשיו אני יודע.

„אני לא מאמין, מישהו אמר לך".

בחייך, סתם זימזמתי. איך אתה מעורב?

„אני לא יכול לאשר או להכחיש את זה שאני מעורב. יש מגעים".

אתה כבר לא צריך לאשר. אני מבין שאתה בעד זה?

„בהחלט. אני תומך מאד ברעיון. הייתי מוכן להרחיק עד כדי שינוי שיטת הבחירות בשביל להגיע לכך שיהיו רק שני גושים מרכזיים. זה - לדעתי - המצב הדמוקרטי ביותר. התגבשות אידאולוגית רחבה יותר תיצור מציאות כי אנשים יצטרכו ללמוד קודם־כל להיות סובלניים בתוך המפלגה ואז, באופן טבעי, הם יהיו סובלניים גם החוצה".

אתה לא חושב שזה יאפשר לתנועות הקיצוניות למשוך את הליכוד עוד יותר ימינה?

„להיפך. עמדות הליכוד יהיו הציר המרכזי של הגוש הזה. לטיפות של ׳התחייה׳ ומפלגות אחרות הן שוליות יותר. בכל זאת הליכוד בא עם מהות מרכזיות, אבל ביותר משמעות. ׳התחייה׳ תצטרך, מהר חלק מגוש גדול, להיות אחראית יותר".

אתה רואה את גאולה כוח במפלגה שהחזירה את סיני ועשויה בתנאים מסויימים להסכים לויתורים נוספים?

„במה שאתה אומר יש משהו. אבל אל תשכח - אם להשתמש בדוגמה שאיתה נתת - שאחרי כל המחאות שלה בעניין סיני, גאולה הצטרפה לממשלה בשביל למנוע את החזרת יהודה ושומרון. גם עכשיו, כשמדבר איים לפרוש, ׳התחייה׳ אמרה לו ׳אל תפרוש׳. גם הם מבינים שהליכוד בעצם מייצג אותם בתוך הממשלה. אם יהיה גוש מרכזי, הוא יהיה אטרקטיבי גם לאנשים שדעותיהם מרכזיות יותר מ׳התחייה׳. או כמוני".

IN

אטלס קרתא

כתב „מעריב" בירושלים, אריה בנדר, סיפר לנו שנטורי־קרתא הנפיקו לאחרונה דרכון חדש לאנטי־ציונים. הדרכון, הסבירו, מיועד להטפות מכונים. כתוב בו שנושא הדרכון הוא יהודי אנטי־ציוני, המתנגד לקיומה של מדינת ישראל. על עטיפת הדרכון מודפסת כתובת באידיש.

הרב הירש, שר החוץ של נטורי־קרתא: אתה באמת חושב שהפקידים יישבו לקרוא בדיוק מה רשום של נושא כל דרכון? הם יראו דרכון שכתוב בו בעברית ובאידיש, וזהו מספיק להם.

„הדרכון כתוב גם בערבית ובאנגלית. אבל, בכל מקרה, זו לא מטרתו היחידה. לנו, היהודים הפלסטינאים החיים בארץ הקודש, אין שום מסמכי נסיעה. אין לנו שום דוקומנט שמראה שאנחנו לא חלק במדינת הציונים הזו. לפי החלטת האו״ם אנחנו חיים בירושלים, שהיא איזור בינלאומי - ביקשנו מהאו״ם שינפיק לנו דרכונים בינלאומיים. אך תשובתו שלילית. עד עכשיו לא קיבלנו תשובה על הבקשה. אז החלטנו להוציא דרכונים משלנו".

רגע. אבל אם מדינת ישראל לא תכיר בדרכון הזה - לא תהיה לו שום משמעות.

„עד שתקום מדינה פלסטינאית - בה אנחנו תומכים - ישמשו הדרכונים האלה לזיהוי, כדי שיהיה ברור לאש״ף שאנחנו אנטי־ציוניים. אולי אפילו יותר אנטי־ציוניים מהם. אם לא תוקם מדינה פלסטינאית ננסה להשיג הכרה בינלאומית בדרכון הזה. ישראל, לדעתי, תגיד ׳ברור׳ ׳בסדר׳".

אתה לא חושש שמה שאתם עושים מעודד שינאת יהודים ליהודים?

„אנחנו זה אתם. אתם אלה שגורמים ליהודים להצטייר כשופכי דם ורוצחים. הכל בגלל שאתם מתעקשים להקים מדינה לפני בוא המשיח".

אתם לא פוחדים שהנוער גור אליכם תדירות יעצור אתכם?

„שיבואו. זו לא בעיה בשבילנו. כמו שכתוב: ׳החופה גבוהה: אנחנו נבוא כולם פנים־אל־פנים׳. כבר עברנו את הטסט הזה לא פעם ולא פעמיים".

המצאת האנרגיה

ח״כ מאיר כהן־אבידב תרם השבוע הרבה בצבירות טוב לכנסת. הצעתו להכריז על „שנת הפריון" שיהררה להעים וצבעה את הפרוטוקול בבהיר. מבחינה בטיינית. עריפים שעשועיהיה של ח״כ כהן על רינוניו־ההבעיים שלו. התווכחות בין השרים - מי ימלט מהגורל להשיב בכובד־ראש על ההצעה - היה סוער. אחת ההצעות אמרה שיהורבן יהיה שר האנרגיה.

שר האנרגיה לשעבר, יצחק ברמן, איך היית משיב להצעה?

„הייתי מציע ששר הקליטה ישיב עליה. מדובר הרי בפריון, ופריון שייך לקליטה".

ואם היית נאלץ להיכנע למשמעות הטכנית ולהשיב בכל זאת?

„הייתי מציע להעביר לרשותו של אבידב את כל המתקנים של משרד האנרגיה".

כגון למשל?

„כמו מתקנים סולריים ומיתקנים שהופכים רוח לאנרגיה - הכל יכול לעזור".

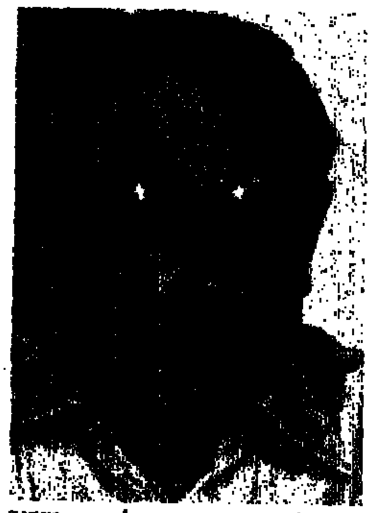
האנשים לעזרת כהן אבידב (צילום: ע.רוזנבו)

זה היה מספק אותו?

„קשה לדעת. זה רק אלוהים יודע. בעצם, הייתי מעביר לרשותו גם את מתקני האנרגיה האטומית. זה דווקא היה עוזר באור. זה מתכון מהיר והזן כאוד לפעילות שאבידב מתכוון אליה. עם אנרגיה אטומית הוא ישיג את המטרה שלו צ׳יק צ׳אק".

יאיר לפיד ושמואל רוזן

هكذا من الأصل

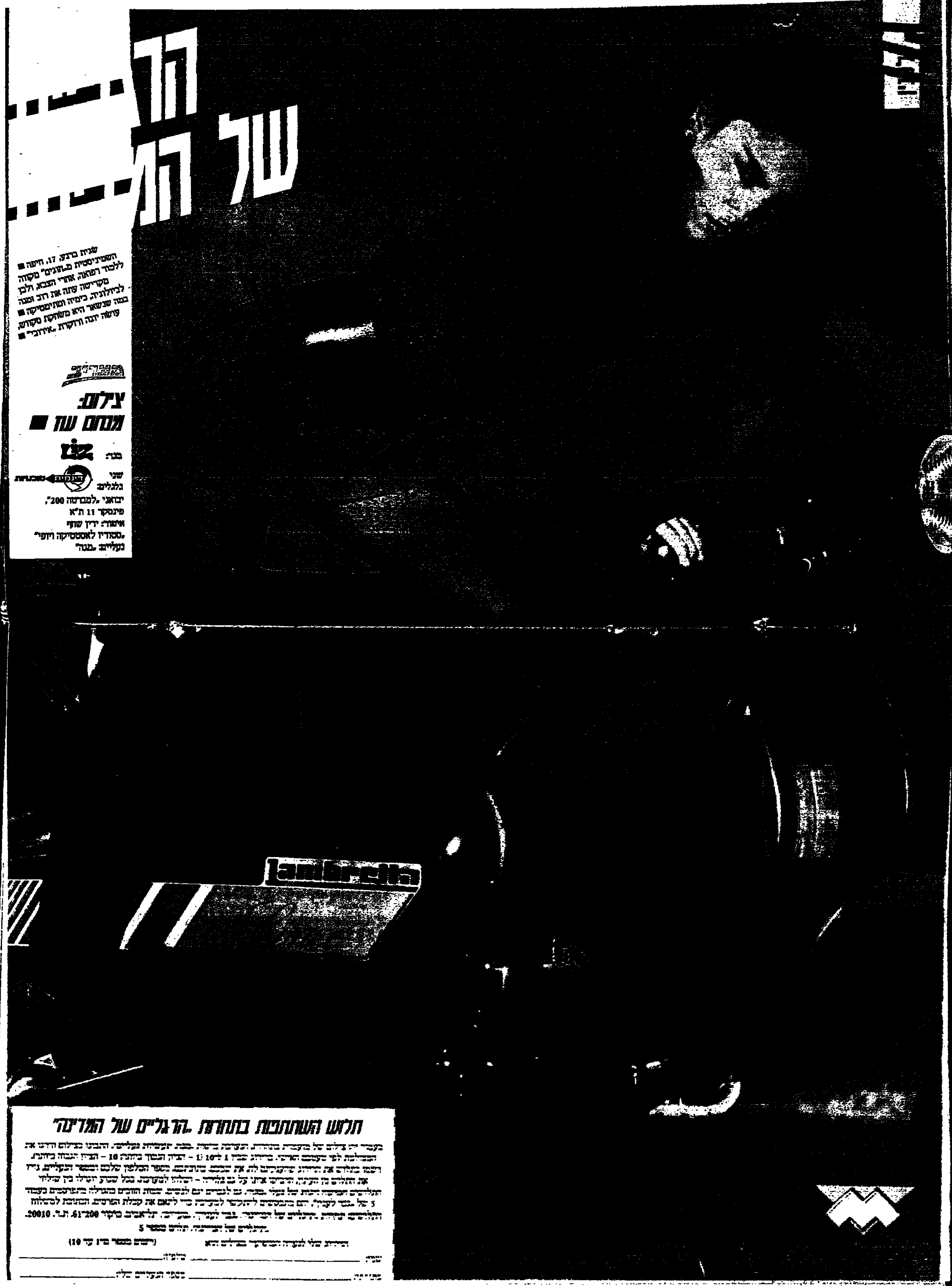

ת ו פ ע ה

„ביצד אוכל לתמצת ולהגדיר את מהותה של מרילין? ככל שאתה יודע יותר על אנשים, כך הם נראים בעיניך יותר מורכבים ■ „אילו היתה פחות מסובכת, היה יותר קל לעזור לה" ■ ארתור מילר ■

האלילה

ם בתקופת חייה היה ארתור מילר מוכן לדבר על מרילין מונרו רק לעיתים נדירות, ומאז מותה שמר על שתיקה. הוא השיב בנימוס לפניות בכתב שנשלחו אליו בעת כתיבת ספר זה, אך אמר: „כשיהיה לי משהו לומר על מרילין, אומר זאת למכונת־הכתיבה שלי". בהתחשב בעובדה שבמשך חצי עשור שנים חי בזוהרו של פרסום באנאלי, יש לכבד את עמדתו אפילו בעידן זה של חדירה לתחום הפרט. אולם (בין השאר) הודות להצהרות שהוא ומרילין מסרו ב־1956, כאשר הרומן ביניהם היה בשיאו, אפשר עתה לשחזר את תקופת החיזור שהוליכה לנישואין המפורסמים ביותר בזמנם.

כשמרילין השתקעה בניו־יורק התכונן ארתור מילר לחגוג את יום הולדתו הארבעים. היא היתה בת עשרים־ותשע. הוא עדיין התגורר בברוקלין, שם גדל, יחד עם אשתו מזה חמש־עשרה שנה ושני ילדיו שטרם היו בשנות ה„עשרה" לחייהם. לאחר הצלחתו הראשונה ב„כולם היו בני", רכש מילר שישה־עשר דונמים בקונטיקט. עליהם בנה בעצמו – בשישה שבועות – בקתת־עבודה, ובשישת השבועות הבאים ישב בה וכתב את המחזה שזיכה אותו בפרס פוליצר – „מותו של סוכן". מאז 1950, אז הכיר את מרילין לראשונה בהוליווד, כתב שלושה מחזות נוספים. „ציד המכשפות", שהתבסס על משפטי המכשפות בסאלם, פרשה שאירעה לפני מאתיים־וחמישים שנה, ראה אור בשנת 1953 כאשר חקירותיו של הסנאטור ג'וזף מקארתי את כל מי שראה בדמיונו כנגוע בקומוניזם היו בשיא זדוניותן. „מראה מעל הגשר", המחזה על אדם שבוגד באמונו של המהגר הלא־חוקי של בתו הופיע בשנת 1955, השנה שבה באה מרילין מזרחה.

ארתור מילר היה אדם שבמשך ומדינה יכול היה לומר: „יש לי השם. הם חייבים להקשיב בעת שאני מדבר". עוד נהג לומר: „אני חי במתח פורה. לכתוב – ואינני מתכוון לכתיבה בלבד – פירושו להיות במתח. גן־עדן הוא מצב של אינרציה שבו לא קורה דבר. וזוהי צורה של מוות. המתח נחוץ. כשהוא תם, אתה מתפרר תוך שישה חודשים". מרילין הגיעה לניו־יורק כאשר המתח החיוני הזה נעלם מחייו הפרטיים של מילר. נישואיו היו בשפל. הרעיה, שבתחילת הדרך עבדה כדי לפרנס, ילדה את ילדיו ותיקנה את כתבי־היד שלו, לא היה בה עוד די. הם היו מועדים לגירושין, יאמר בקץ שנה – „מרילין או לא מרילין".

מאז פגישתם המקרית בהוליווד בסוף 1950 לא היה ביניהם שום מגע, אך איש מהם לא שכח את הפגישה. הסופר והמבקר מוריס זולוטאו, שהכיר הן את מילר והן את מרילין, סבור שהפגישה ההיא רדפה את מילר ואף השפיעה על עבודתו. פגישתם המתוארת בניו־יורק התרחשה באירוע שנערך לכבוד אנשי תיאטרון. מרילין לגמה וודקה במיץ תפוזים, ומילר פנה אליה. הם שוחחו זמן־מה ונפרדו בתום הערב. מילר התאפק שבועיים, ואחר־כך טילפן אל פולה שטראסברג ב„אולפן השחקנים" כדי לבקש את מספר הטלפון של מרילין. הם נפגשו בביתו של ידיד משותף, והרומן החל. כמעט שנה שלמה נפגשו בלי להתגלות על־ידי העיתונות, בטיולי־אופניים בגנים, בפינות של מסעדות נידחות. מילר היה למציאות יום־יומית בחייה. מקץ שנים, בתשובה לשאלה על מה הכירה למילר טובה יותר מכל דבר אחר, תאמר מרילין, „הוא לימד אותי את חשיבותו של החופש הפוליטי בחברתנו". ידיד קרוב של בני־הזוג אמר, „מלבד המשיכה האישית – וזהו המלבד הגדול ביותר בהיסטוריה – חלק נכבד ממה שעניין אותה אצל מילר היה הדבר הבא: לפניה היה אדם עם מכנה מושלם של רעיונות חברתיים שהתגבשו ונתבהרו באמצעות קריאה מרובה".

גם מרילין, מצידה, חוללה בו שינוי. לכתב ה„טיים" רוברט אייכמיאן אמר מילר: „היא האשה הנשית ביותר שאני יכול להעלות על דעתי. במחיצתה מתעוררים אצל אנשים הרגשות הקיצוניים ביותר. נערה זו מעוררת אתגר אצל כל גבר. רוב הגברים, תכונותיהם הטבעיות מתחדדות יותר כאשר הם נמצאים לידה: טיפוס מזויף יהיה מזויף יותר, הנבוך יהיה נבוך יותר, המופנם יהיה מופנם יותר. היא מעין מגנט שמושך מתוך הזכר את תכונותיו המהותיות ביותר". הוא גם היה משוכנע שהשם שיצא למרילין על מתירנות היה מוגזם מאוד. „נכון, היו לה הגברים שלה", אמר, „אך לא ממיטה למיטה, מגבר לגבר. כל מערכת יחסים שקיימה היתה בעלת משמעות לגביה, ונבנתה על פתיל של תקווה, שגוי ככל שהיה. היכרתי עובדות סוציאליות עם 'עבר' עשיר יותר מזה שהיה לה".

מילר היה מאוהב עד מעל לראש, וכמוהו, סברו ידידיהם המשותפים, גם מרילין. אלא שהיא נרדפה על־ידי רוחות־רפאים מוכרות, וכן היתה מושא לפיתויים חדשים. בחודשים הראשונים של שנת 1955 עדיין לא הרפה ג'ו דימאג'יו מרדיפתו אותה, והיא טרם נשתחררה ממנו כליל. מילר אולי חשב שמרילין אינה מתירנית בהתנהגותה, אולם בדיוק כשם שהיתה בעת חיזוריו של דימאג'יו, גם עתה לא היה אפשר לומר שהיא מאהבת מתמידה. במרוצת שנת 1955 התקרבה גם אל מארלון בראנדו. בהוליווד היה בראנדו ה„מוצר" הנערץ ביותר של „אולפן השחקנים", וגם מרילין העריצה אותו. לאחר „חופי הכרך" אף לחצה על סם גולדווין לתת לה תפקיד בסרטו הבא של בראנדו, „ברנשים וחתיכות".

כשנתבקשה להגדיר „סקס אפיל" אמרה מרילין, „ישנם אנשים, שאנשים אחרים מגיבים להם, וישנם אנשים שלא עושים שום דבר לאנשים אחרים. אני מגיבה לגברים באופן... אישי מדי. אני מגיבה למארלון בראנדו". מרילין מעולם לא הגשימה את שאיפתה לעבוד עם בראנדו, אך בשנת 1955 היה ביניהם רומן שנשאר בגדר סוד, והתפוגג רק כשהכינה מרילין את עצמה לקראת התקשרות סומכית עם ארתור מילר.

כשנתבקשה להגדיר „סקס־אפיל" אמרה מרילין: „ישנם אנשים שאחרים מגיבים להם, וישנם אנשים שאינם עושים לאחרים שום דבר. אני מגיבה לגברים באופן... אישי מידי" ■

בינואר 1956 פרסם ארל וילסון את הידיעה שארתור מילר ורעייתו מתעתדים להתגרש. בינם לבין עצמם דיברו עתה מילר ומרילין על נישואין. מרילין הגשימה יפה את המשאלה שהביעה בלי שום סנטימנטים עוד בתחילת נישואיה לדימאג'יו – להיות יום אחד אשתו של ארתור מילר. השנה החדשה, כמדומה, היתה שטופה בהצלחה, ולא רק באהבה. גם תוצאות לימודיה באולפנו של לי שטראסברג החלו להיראות. בראשית 1956 נידב לה המורה את המחמאה הבאה על השכם: „עבדתי עם שחקנים ושחקניות למאות", אמר שטראסברג לבמאי ג'ושוע לוגן: „וישנם רק שניים שהם משכמם ומעלה בין כל השאר. מספר אחד הוא מארלון בראנדו, והשניה אחריו היא מרילין מונרו...". אפילו עסקיה הכספיים החלו להשתפר. בערב ראש השנה 1955 חתמה מרילין על חוזה חדש עם „פוקס". שכן הוענקו לה תנאים טובים במיוחד. בלהט הנצחון קיבלה מרילין את פניה של 1956 עם מבול של תוכניות. היא תשוב להוליווד לעשות את „תחנת אוטובוס"; היא גם ניצבה לצידו של סר לורנס אוליבייה כדי להודיע כי בקרוב יעבדו יחד על הגירסה הקולנועית של המחזה „הנסיך ונערת השעשועים". סר לורנס, השחקן המכובד ביותר בעולם, אמר אז לעיתונות כי מרילין „היא קומיקאית מחוננת, ועל כן שחקנית מצויינת". אך משהו כה הטריד אותו, ולידיד שנסע עמו במכוניתו אחרי מסיבת־העיתונאים אמר: „סול, אני תוהה אם עשיתי משגה". תשובה לתהייה זו יקבל מאוחר יותר באותה שנה.

השהות במחיצתה של מרילין היתה עתה התנסות מבלבלת משהו. הסופרת דורותי מאנינג התרשמה כי „הלוך הלכו להם קול הילדה הביישני והמתוח, החיפוש האיטי אחר המילה המתאימה... ובמקומם היתה אשה שלווה ושקולה. עליזה, רגועה, ונבוכה פחות. היא הפגינה בתוך דקות יכולת לנהל שיחה עירנית ותוססת יותר משמסוגלות רוב הכוכבות לעשות במשך שעות". אך באותו יום, בפגשה את מרילין שנית, נחרדה מאנינג מן השינוי הפתאומי שחל בה. היא כתבה: „באוויר עמדה תחושה שמרילין שוב מוטרדת, מתכווצת בחזרה אל תוך הצללים, אחוזת חרדה. עדיין לא בטוחה בעצמה, עתה היא נערה מוזרה ומבולבלת, יצור חסר־מגן במידה שנגעה ללבך".

עוד לפני שעזבה את הוליווד לא היתה מרילין זרה במשרדו של הפסיכיאטר, ולרופאיה לא היה ספק שהיא נזקקה לטיפול. ד"ר מילטון גוטליב, שטיפל בבעיותיה הגיניקולוגיות, אומר: „היא היתה חסרת־בטחון, אחוזת פחד ממציאות החיים. צעירה מופרעת מאוד". ד"ר אליוט קורדיי, רופאה משנת 1948 ועד אמצע שנות החמישים, אומר: „בסופו־של־דבר פרשתי מהטיפול בה מפני שלא היתה מוכנה להעסיק פסיכיאטר הגון. הבריות היו מיטיבים להבין את מותה לוא שמעו אותה או במשרדי. היו מקרים רבים של נסיונות התאבדות, יותר משנודע. ועד שנת 1954 השתמשה בסמים – אני חושב שבסמים קשים בנוסף לכדורי השינה. לבסוף אמרתי לה שאין ברעתי לעמוד מנגד ולהיות עד למה שיקרה". האשה שנמלטה מהוליווד לניו־יורק היתה זקוקה לעזרה. מרילין סיפרה לידידים שארחו אותה בתחילת דרכה בניו־יורק, מילטון גרין ואשתו אמי, כי חולה לקבל טיפול פסיכיאטרי. גרין אמר שעליה להמשיך בטיפול ושלח אותה אל ד"ר הוהנברג, פסיכיאטר נשים שעבד בניו־יורק איסט־סייד. מרילין ביקרה אצל הרופא הזה חמש פעמים בשבוע במשך חודשים רבים של שנת 1955.

ב„אולפן השחקנים" סבר לי שטראסברג כי פגישותיה של מרילין עם הפסיכיאטר „שחררו" אותה, ובכך אפשרו לה לעבור בקשיי „ההישקעות המוחלטת" שהיתה טכניקת המשחק שלו. ארתור מילר יאמר, לאחר שעברה שנת טיפול, כי „הפסיכיאטריה עזרה למרילין מאוד", אך לימים יתהה איזו תועלת של ממש היתה בטיפול. בילי ויילדר, הבמאי של מרילין ב„חטא על קו ביתך", ביטא נקודת־מבט מקצועית צוננת: „בעולמנו ישנם פרחים נפלאים מסויימים, כמו מונרו, ובאחד הימים הם נשכבים על ספת הפסיכיאטר, ולבסוף יוצא לו החוצה מין דבר קפוץ ועגום. מוטב לה למונרו שלא יתקנו אותה. קיסמה הוא בשתי רגליה השמאליות".

מילטון גרין היה עד להתמכרותה ההדרגתית לסמי הרגעה. היא היתה לוקחת כדורי־שינה בשעות הקטנות של הלילה ולאחר מכן נוטלת גלולות מעוררות. היא גם שתתה יותר מתמיד. בשנת 1955 סיפרה מרילין לאמי גרין שעשתה עוד הפלה אחת. דבר זה מעלה את מספר ההפלות שעשתה בשלב זה בחייה – בגיל עשרים־ותשע – לשלוש־עשרה. אם אכנם היה כה שמרילין עצמה אבירה נבון. ללא ספק היתה זו מהלומה נוספת למצבה הנפשי המידרדר. אמי גרין אינה יודעת את זהותו של האב. ידיד אחר מעריך שלא לזהותו.

„היא רצתה משפחה. רצתה שיחבקוה. לא שיתעלסו אתה, אלא, פשוט, שיתמכו בה" ■ לי שטראסברג

למרות הביטחון שהיה יכול להיות שלה מתוך יחסיה עם ארתור מילר, מרילין התנהגה כאילו היא בודדה עד ייאוש. יותר מבעבר התמכרה להרגלה לטלפן לאנשים בשעות הלילה המאוחרות ולפנות־בוקר. עתה ממש פחדה להיות לבד. לי שטראסברג ניסה לעזור בהזמינו אותה ללון בביתו. „היא היתה מיוסרת מבחינה רגשית", סיפר. „היא רצתה משפחה. רצתה שיחבקוה. לא שיתעלסו אתה, אלא פשוט שיתמכו בה. מפני הכדורים. לאחר שבלעה אותם, איבקתי השפיעו עליה כך שהיא רצתה עוד. אני סירבתי לתת לה אותם. משום כך התרגלה לבוא אלינו ולהישאר ללון. הייתי מחבק אותה קצת. זה־כך היתה נזקקת".

במאי 1956 יכבד כתב־העת „טיים" את מרילין בכתבת־שער. חודשים ארוכים עבדו כתבי השבועון על המחקר. ערכו ראיונות בנקודות רחוקות כטוקיו, פאריס ולונדון. עזרא גודמן, שהכיר את מרילין באמצעות סרטי הקולנוע. עלה שבועות בלוס־אנג'לס בחליפת עוברות עליה. הוא בדק את המיתוס שהופיצה על עברה, דיבר עם מורים בבית־הספר, עמיתים, רופאים ופסיכיאטרים, ושלח דו"ח מקיף ל„טיים".

גודמן סיכם: „יכול להיות, כפי שאיבחן אצלה מכהינה פסיכיאטרית, שהיא רוחשת לעצמה מידה כזאת של בוז שהיא באמת מנסה להשלים עם העולם, לא בדרך של התגלות לבריאות, אלא בבנייה מחודשת על עצמה ושל העולם הסובב אותה... יש בה איזה משהו קלוש, כמעט קסום, שאיש לא הצליח להגדירו באמת. ושהוא הדבר שהביאה למה שהיא כיום, למרות הרקע שלה שהיה עלול להביא לידי כך שתסיים את דרכה כפסיכיאטרית בבית־חולים לחולי־נפש או כאלכוהוליסטית המוטלת ברחובות. ייתכן שמה שקוסם בה לרבים הוא עצם חוסר־הבטחון שלה, איבללותה והטהרוריות שבה עשתה את דרכה בחיים. אולם החידה שהיא מרילין מונרו לא באה על פתרונה. ספק אם ישנה של מיודי אישי אמבולנסים. סיפוס על עמודים וכיתות־דגליים היתה נגיבה את התשובה. זהו מן הסתם עניין לפסיכיאטר לענות בו".

לדברי גודמן העלים ה„טיים" מרוב הדברים שכתב בדו"ח, והדפיס סיפור מבוכיה על שחקנית הנמצאת בדרכה אל עתיד מהולל. הציבור, אולי, לא היה מוכן לקבל שום סיפור אחר. ג'ון יוסטון, אולי השוב והנבון שבידידיה ובמדריכים של מרילין, ראה גם הוא את בעיותיה הקשות, הוא קיווה שנות אלה יהיה אפשר לאזן בצד האושר שלה. כאשה „המצויה בדרכיו של הסיפוס המאושר".

להישרד, לגבי מרילין, פירושו היה להמשיך – ו„להמשיך" פירושו היה עוד סרטים. איש במרוצה, לא היה שם כדי לזכור לה אמירת, ולו היה, ודאי לא היתה מקשיבה לו אתן. מרילין עשתה עשרים וארבעה סרטים בשבע השנים הראשונות של הקריירה שלה. בשבע השנים שמ־1955 ועד מותה – תשלים חמישה בלבד, הראשון שבהם, כפי שהבטיחה לשבועון „טיים", הוכיח כי אכנם היתה „שחקנית אמיתית".

אנתוני סאמרס ■

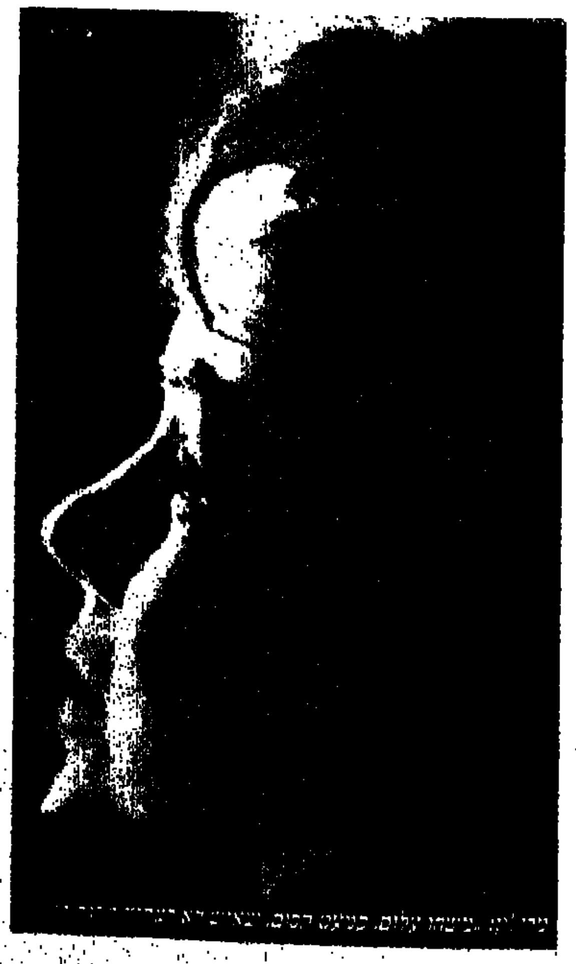

הנסיכה מרילין ממונאקו?

שנת 1955 ראתה גם תוכנית שמעולם לא יצאה אל הפועל, להשיא את מרילין לראש משפחה מלכותית באירופה – רעיון שזכה לתמיכתו של אריסטוטל אונאסיס. המיליונר היה מודאג, כי אחד ממקומות המיפגש האהובים עליו, נסיכות מונאקו, נמצא בתהליך של ירידה. העשירים והאופנתיים הלכו נודדים למקומות אחרים. אונאסיס חשב שיוכל להחזירם אם הנסיך רנייה ישא לו לאשה זוהרת, זוהרת כראוי, וביקש מידיד, גרדנר קאולס, לחפש כלות בארצות־הברית. שלי נועץ בגארדנר קאולס, המו"ל של כתב־העת „לוק", שכבנו של ידידי מרילין שהתגורר בקונטיקט.

„אמרתי לשלי שאולי כדאי להשיא את רנייה לשחקנית קולנוע", אמר קאולס. „הוא שאל אם אני חושב על מישהי מסויימת. אני אמרתי 'מרילין היא ענה בשיא פרסומה, והיא מתאכסנת בקרבת מקום. בוא נעלה לעניה את הרעיון'". מרילין הוזמנה לפגוש את שלי בבית־הכפר של קאולס, שסיפר אחר־כך: „ניגשנו ישר לעניין. לאחר ששמעה את אשר בפי אמרה מרילין שהרעיון נראה לה, אך היא אפילו אינה יודעת היכן נמצאת מונאקו... היא אמרה שתשמח להכיר את הנסיך".

הנסיכה מרילין ממונאקו אינה לילה, כשנפגשה מרילין עם ידידיה הוותיקים, שוחחה במקבנית אודות של עלייאות רבה, בהולה כידיעה שתשפעה אותם רעניות. והקריצה נמשכה הדיבורים על הנסיך רנייה, שזכה בספח לכינוי „ריינריר" מלל ביתה. והרעיון ירד מעל הפרק כאשר הודיע בית־המלוכה של מונאקו שהנסיך מתעתד לשאת לאשה שחקנית אחרת, גרייס קלי. מרילין טלפנה לקלי כדי לברך אותה ואמרה לה: „אני כה שמחה שמצאת דרך לצאת מהעסקים האלה".

גבר לעניין מייעץ

שאלות מלובות בעניין מעיר לכתובת: ... מעריב ...

אביב ■ יש לציין שם, גיל וכתובת ■ המערכת תשתדל לענות על כל פנייה שיהיה בה עניין לרוב הקוראים

צילום

אור זריז

כחובב צילום משבע, רכשתי לאחרונה מצלמה משוכללת מדגם "קאנון – 50 ־T" עם עדשת "סוואן 75־250 מ"מ זום", ו"פלאש קאנון 166 א' מפורליט". לצערי לא הצלחתי להפיק כל הנאה ממצלמה זו. התמונות לא מצליחות. חלקן מתקבלות מטושטשות ובמיוחד חמור העניין כשנזקקים לפלאש. במקרה זה התמונות פשוט לא יוצאות. האם מצלמה זו שווה משהו, ואם כן – כיצד ניתן לתפעל אותה ע"מ להפיק ממנה תמונות באיכות טובה?

בני זכריה, כפר־יונה.

שמואל רחמני משיב:
גם לי נראה שהמצלמה טובה, וצריכה לתת תוצאות טובות. עצתי לך – להפסיק לשרוף חומר (סרטים) ולהתחיל ללמוד את תכונות המצלמה עד שתכיר אותה כהלכה. נסה תחילה לעשות זאת בעזרת חוברת ההדרכה המצורפת למצלמה. אם זה לא יספיק, גש עם המצלמה, העדשה והפלאש ליבואן של הציוד הזה – סוכנות "קרט" ברחוב מונטיפיורי בתל־אביב – ובקש כהם הסבר. חשוב מאוד שתיקח אתך גם את הסרטים והתמונות שצילמת עד כה. לפי התוצאות על גבי הסרטים אפשר יהיה לראות אם הטעות היא טעות שלך, בתפעול, או תקלה כלשהי במצלמה.

בלי פיצוצים

אני אוהבת חמין ונוהגת להכינו למשפחתי, אך בכל פעם יש לי בעיה שאשמח אם תדעי לפתור: איך אפשר לבשל בתוך החמין "קישקע" ולשמור על שלמותו? (בד"כ הוא מתפוצץ בעת הבישול...).

ש.ה., גבעתיים.

עדה כהן משיבה:
לבעיה ה"קלאסית" של הבעי הכבולא וקישקע) - איך לבשלו בתוך החמין ולשמור על שלמותו - יש תשובה פשוטה למדי. ראשית, כאשר קונים את הקישקע הכמולא הקפוא, כדאי לברוק שאינו פגום - אינו פתוח בקצוות או באמצע. שנית - יש להכניסו לחמין רק כאשר המים רותחים, ולא לפניכן. בעת שמכניסים אותו למים הרותחים החום "כולא" את העטיפה והצוים ואז הוא כבר לא "יתפוצץ" בבישול הבישול. בהצלחה ובתאבון.

שרירים

פיתוח גוף

ברצוני לדעת מהי השיטה הטובה ביותר לפיתוח גוף שרירי ונאה. האם תוכלו לציין מספר תרגילים? האם קיים ספר מיוחד לכך?

אלון מלאחימיאן, תל־אביב.

שרירים: כל אחד יכול! (צילום: "נאמא")

ממדור הספורט של "מעריב" משיבים:
לא קיים ספר אחד, ספציפי ובלעדי לנושא. בחנויות הספרים ניתן להשיג חוברות וספרים, בדרך־כלל באנגלית, העוסקים בכך. טוב יותר תעשה אם תפנה לאחד מהמכונים לפיתוח הגוף הקיימים בארץ ואנו מנועים מלציין שמות – אבל תוכל להעזר בדפי זהב"ג.

שבוע 4 | לקוראי מעריב | 9.12.85
מדריך קניות עם הטבות והוויות, ליודעים לחיות, בחסות "גרין קארד" – כרטיס החסכון שלך!

N.R.G
N.R.G
N.R.G
אנרג'י אינטרנשיונל, רח' אליעזר הלוי 17 י־ם טל. 533843, 02־524141

פונדק־עפולה
הפונדק שלך! בהנהלת שלי יוסי
לשרותכם תמיד
חניון תדלוק ושירות
מסעדה, מבחר מאכלים
מעורב, מבחר בשרים. גריל עשיר. 40 סוגי סלטים
רח' הבנים 3 תחנת "סונול" בכביש הסרגל טל. 065־92004

רהיטי אוליאל
מיטב הריהוט הכפרי
כתובתנו: עולי ציון 13 יפו טל. 839508
מזנונים וחדרי שינה הנחה 10% מיוחדת!

שבוע 4 | מועדון גבר לעניין | לקוראי מעריב | מושג חדש בעסקים
מדריך קניות עם הטבות והוויות, ליודעים לחיות, בחסות "גרין קארד" – כרטיס החסכון שלך! 9.12.85

1,000,000 ש' כל שבוע * סוף שבוע במלון אסטוריה ת"א *****

* זכות השתתפות לשולחים חשבוניות בצירוף מודעת אחד מבתי העסק המתפרסמים במועדון "גבר לעניין"
* את החשבונית+מודעה יש לשלוח תוך 7 ימים מיום הפרסום למשרדי חב' גרין־קארד בע"מ, דיזנגוף סנטר 510 ת"א
כל חשבונית נוספת תגדיל את סיכויך לזכות * זוגי (פנסיון מלא)

בהגרלת מועדון "גבר לעניין" מס' 2 זכו:
* מיליונר השבוע: מר בן־אבו רפי מב"ש שביצע רכישתו במזל שווק מרח' החלוץ 128 ב"ש
* נהנה השבוע: מרת שפר חיה מראשל"צ שביצעה רכישתה בתחנת דלק ממירה בע"מ מכביש ראשל"צ נס־ציונה

פז – פז מנחם, תחנת תידלוק, גיוון חלונות חינם, שרות עם כל הלב, כביש ראשל"צ נס ציונה טל. 996921
מפגש אלי – מסעדת דגים וגריל בשר, שרות אדיב מחירים עממיים, תחנת פז מנחם כביש ראשל"צ נס ציונה
אסטוריה – 5 כוכבים, היו תיירים במלון אסטוריה תל־אביב, המלון עם בריכת השחיה הגדולה בעיר, מחירים מיוחדים
מישלב – קורסים בהנהלת חשבונות 1+2+3, מבצע 10% הנחה! ויצמן 53 תל־אביב טל. 03־263186, 03־265861
לוטוס – כל הדרכים מובילות ללוטוס, המסעדה הסינית של נאות אפקה, שרותי קייטרינג, קהילת ונציה 12 תל־אביב טל. 495024, 497302
ציגגה בתבן – הסינית מס' 1 בארץ, מציעה ארוחות ערב וצהריים ב־15,000 ש' כולל מע"מ, ארוחות צהריים מהתפריט ו"לקחת הביתה" ב־25% הנחה! הירקון 317, תל־אביב טל. 03־461282, 458785
ענק – מרכבי מתכת, חיתוך וכיפוף פחים, הרכבת ארגזים תיקניים לטנדרים, מחיר מוזל למביא מודעה! רח' העבודה 43, א. התעשיה בת־ים טל. 5516282
אביזר – חשמלאות רכב, חילוף בדרכים, אביזרי רכב, רדיו טייפ, אזעקות – הרכבה במקום, שרות אדיב ונאמן טל. 996921
אילדיס את חממי – סיכה ורחיצה, אוטומציה מלאה, שרות מעולם אחר
מפיץ מורשה למחשבי APPLE – סמילנסקי 5 באר־שבע טל. 71122, 057־34401
רהיטי איטליה – חדרי שינה, סלונים, מזנונים, פינות אוכל, הרצל 50 ת"א טל. 825060, 10% הנחה
מפגש השלום – מאכלים ביתיים, טריים, גריל פחמים עשיר, צלעות כבש, קפה ע"ח הבית, צומת כביש הסרגל עפולה טל. 065־92328
מסעדת סטר – חיפה, 36 סוגי סלטים, דגים טריים כל יום, גריל פחמים עשיר, רח' המגינים 19 חיפה טל. 04־640666
מסגריית "קרן" – חיתוך, כיפוף, ברזל לבנין לפי תוכנית, דלתות, מקלטים, פרופילים וצינורות, 5% הנחה, א. התעשיה אופקים טל. 057־924626
נעלי פאר – הנעלה לכל המשפחה, אנו הזולים ביותר בעיר!
האופנה לגבר – אופנת האחים טוויג, מבצע 20% הנחה, פ"ת מוהליבר 5
קפה קפולסקי – עוגות, בגטים תוצרת המקום, ממתקים וגלידות, הרצל 182 רחובות טל. 08־476201
ברזל דרום בע"מ – מפעל לכיפוף, קשירה, שיווק רשתות ברזל בנין, א.ת. אזור התעשיה טל. 057־79440
כל בו חשמל סיטונאות – מבצע מיוחד 15% הנחה
בן־ארי ישראל – נאמן "אושיות", שרות מהימן, רח' יאיר 31 ב"ש טל. 057־37768
מונטי וידאו – מטרו, קולומביה, הד ארצי, K.V.T, אימפריה, 10 סרטי וידאו חינם על מנוי של 40 סרטים, רעננה, הנגב 3
פלאפל מפגש גולני – 40 סוגי סלטים חופשי, הנחות לחיילים ולקבוצות, עפולה מול המשטרה טל. 065־90658
ג'ודאז – קפה טאב מסעדה, מבצע לרגל הפתיחה! על כל ארוחה תקבלו בקבוק יין חינם! אשדוד, א. התעשיה
חום השמש – מפעל לייצור דודי שמש, א. התעשיה הקלה 10% הנחה, אשדוד טל. 055־35338
מוצרי חשמל, כלי מיטה וכלי בית – במבצע החלת ענק, עד 3 תשלומים, רח' החלוץ 128 ב"ש
סאמורטיים – מכסחות דשא קונים בסאמורטיים, אנו הזולים ביותר בארץ, 3% הנחה, רח' החלוץ 131 ב"ש
סטייק ראנץ' – מבחר סטייקים בסגנון אמריקאי, קנקן יין חינם על כל ארוחה זוגית! בן־גוריון 56 הרצליה
אל־אש בע"מ – הספקה–שירותים, שירות אדיב
ירוחם עזרא – סוכנות פורד, חלפים לכל סוגי הרכב, מצברי שנפ ואביזרים 5% הנחה, דרך חברון 8 ב"ש טל. 057־77011, 72273

אבידן ביטוחים – אצלנו תלכה ביותר – אמינות, מקצועיות, מסירות, הטבות. רח' מזאה 26 ת"א 290673, 200103 – חוזי גרירה חינם לתקופה מוגבלת

רהיטי ורד – לפי הזמנה, יצור ושיווק, מזנונים, חדרי שינה, ריהוט סלוני, מטבחים וארונות קיר. רח' הרצל 154 ת"א 68101 טל. 825768 – 5% הנחה מיוחדת

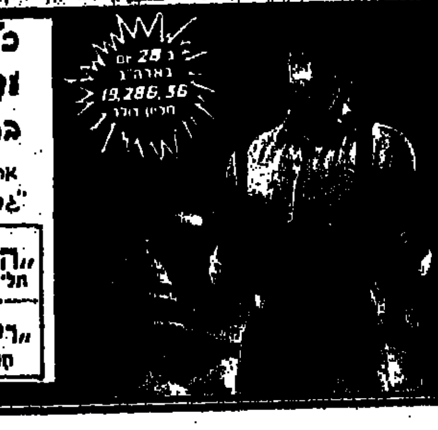
צ'אק נוריס בסרטו החדש המטרה אמריקה – הפקתם הבינלאומית של מנחם גולן ויורם גלובוס
כל המבקרים בסרט זה עד יום ה', 2.12.85, משתתפים בהגרלה של 1,000,000 שקל. את הכרטיסים יש לשלוח לחברת "גרין קארד", דיזנגוף סנטר 510, ת"א
"הוד" תל־אביב | "רון" חיפה | "אדיסון" ירושלים | "הדר" גבעתיים
"רינה" חולון | "אסתר" נתניה | "היכל" הרצליה | "אורות" קרית־מוצקין

...ת מודעות: 203595, 03־282781

פלפל ...

מ ס ע

מוות בטיביט

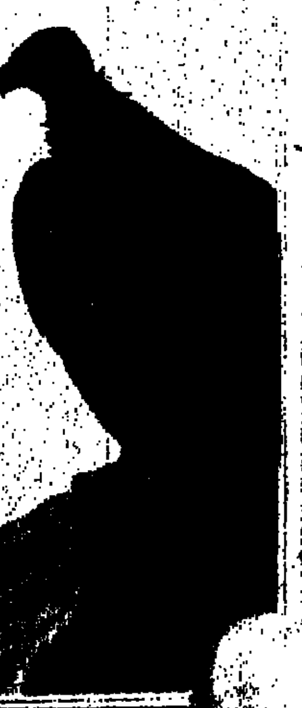

המטוס החל מנמיך, והמראה שנגלה לעינינו מבעד לעננים היה מרהיב: מדבר ענק, הרים קרחים וחשופים בגובה מדהים שמעולם לא ראינו כמותו. נמצאנו במטוס ישן של חברת התעופה הלאומית הסינית „ציינה אייר" („China Air"), מתכוננים לנחיתה בשדה־התעופה של טיבט. לאחר הנחיתה מצאנו עצמנו באמצע מדבר־ער, כשהאות היחידי לציוויליזציה שנראה בסביבה הוא... המסלול. לא היה שם מגדל־פיקוח או טרמינל. רק אנחנו, ההרים, והמדבר. לאחר שעה של ישיבה במטוס, מצפים לבאות, ראינו אוטובוס מתקרב ויצאנו לקראתו, נקור מקפיא, כדי לנסוע לטרמינל. רק במשך הנסיעה התברר לנו שהטרמינל נמצא בעצם בעיר הבירה של טיבט – להאסה – מרחק של כחמש שעות נסיעה ממסלול הנחיתה. שלג קל ירד כשהאוטובוס – עם חלונות אך כלי... שמשות – החל לקרטע על דרך העפר שנכבשה על צלעות אחד מן ההרים הגבוהים ביותר בעולם – הרי ההימאליה.

טיבט היא המרכז הרוחני של הון־כורדהיסטים, ארץ מראית שמבחינה מדינית שייכת לסין אך במהותה היא עולם אחר לגמרי, מבודד, מסתורי, שונה בתכלית מסין הענקית שכמו מאיימת לבלעו, בלא סיכוי ממשי לעשות כן. טיבט מיושבת בעיקר בבני שבטים נוודים, אינדיווידואליסטים מושבעים מזה דורות. בעלי מנהגים המזכירים בחלקם את אלה של הבדואים בימי־קדם. לבוש מיוחד, דת עלומה, ותת־שבטים שכל אחד מהם שונה מרעהו. תושבי טיבט מתפרנסים בעיקר מגידול צאן, בעיקר יקים, ומחקלאות זעירה, בעיקר אופיום... לעיניים מערביות הם נראים בעלי ייחוד הנובע מאורידה של גאווה, מין הדר שקט, כבוד עצמי ובעיקר תחושה עזה של אינדיווידואליזם האופפת אותם.

להאסה עצמה נמצאת בעמק, אך העמק הזה שוכן בגובה של 4000 מטרים מעל פני הים. את יומנו הראשון בעיר העברנו בטיול איטי – מחמת קשיי הנשימה הנגרמים מדלילות החמצן באוויר בגבהים הללו. גם ריצה קלה של כמה מטרים נהפכת כאן למשימה בלתי־אפשרית. ביקרנו בארמון ה„דלאי־למה", מבנה מרשים במימדיו, בצורתו ובמיקומו. חצוב בצלע הר, משקיף מגבוה על להאסה עצמה הוא נראה כמבצר השולט כאן ללא עוררין. ואמנם, במשך דורות היה ה„דלאי־למה" המלך, האל, השליט העליון. כיום הוא יושב בגלות, בהודו. בעת הפלישה הסינית לטיבט, ברח המנהיג ועמו רבים ממאמיניו אל מעבר לגבול. אנשיו שנותרו בטיבט עדיין מאמינים בו ובכוחותיו, על־אף שרשמית – הוצאה הדת אל מחוץ לחוק.

מקום־הבילוי היחיד בעיר הם בתי־התה, בהם מוגש „תפריט" משקאות אחיד: תה בחלב (יאקים) ממותק בסוכר. והו גם מקום

ציפורי הטרף על הסלע ששימש ל„טקס הקבורה", אחרי שהכל נגמר (צילומים: אסי סלייטר)

המיפגש של המקומיים עם הנוודים המגיעים לעיר על מנת למכור את צאנם. בבית־תה כזה שמענו לראשונה על נהגי הקבורה המיוחדים של טיבט, נהגים מוזרים ומשונים (לפחות בראייה מערבית) המכונים שם „הקבורה השמיימית" (Celestial Burial). מטיילים אחרים שכבר חוו בכך הדריכו אותנו כיצד להגיע למקום בו נערכים טקסים אלה, ולא שכחו להוסיף אזהרה: מי שרגיש ו„רך־לב", אמרו לנו, מוטב שיתכבד ויישאר בעיר. אין זה מחזה לאנינים. אם שלוות־הנפש חשובה לנו, מוטב שנחשוב פעמיים על כל העניין ואולי נוותר על ההרפתקה.

חשבנו. החלטנו לא לוותר. כבר למחרת השכמנו בבוקר והתחלנו ללכת מערבה מן העיר, לתוך המדבר, צועדים כשלוש שעות בחשיכה כמעט־מוחלטת אותה הפיג במעט רק אור הכוכבים. כשהגענו לנקודת־הציון שקיבלנו, נחל קטן ויבש, ראינו באופק סלע שטוח שבצידו בוערת מדורה המאירה את צלליתה של משאית חונה. התקרבנו. שלושה אנשים ישבו שם, לגמו יין אורז בכמויות הראויות להתכבד (למעשה הם נראו שתויים למדי) והתחממו ליד ערימת זבל בוערת. ברוב אדיבות הציעו לנו – בניד ראש, מפאת בעיות תקשורת – להתחלק עמם ביין האורז.

השמש החלה לעלות במזרח, השמים התבהרו, ובאמצע הסלע התגלתה לעינינו גופה עטופה בד לבן.

שלושת הגברים קמו ממקומם. הגיע זמן הטקס, שהחל בפיזור ערימות זבל קטנות בארבע פינות הסלע ועל צלעות ההרים שמסביב. כשהציתו אותן עלו מהן תמרות־עשן שחורות שנראו כשואפות להיבלע בשמים.

קבוצת מקומיים, גברים ונשים, התקרבה לאיטה מכיוון העיר. בהגיעם אל הסלע הגישו לשלושת „הממונים על הטקס" שק גדול, והמשיכו ללכת צפונה, במעלה הנחל. היו אלה בני־משפחתה של האשה שמתה, והשק היה מלא במתנות ל„קברנים", שיעשו עבודה טובה. הם בחנו את החפצים. מה שנראה בעיניהם, הונח בצד, והמתנות ה„בלתי־ראויות" הושלכו בליגלוג הצידה, אל מעבר לסלע.

הטקס החל. הגבוה מבין שלושת הגברים הוציא מתרמילו פטיש גדול, ניגש אל הגופה ובתנועת־יד רחבה הסיר מעליה את עטיפת הבד. לעינינו נתגלתה גופת אשה עירומה שנראתה בשנות ה־60 לחייה. הוא קשר קצה חבל מסביב לצווארה וגרר אותה לעבר הפינה הצפונית של הסלע. את קצהו השני של החבל קשר אל סלע אחר שעמד יציב על המשטח. הוא ברק אם הקשר חזק, ואז הפך את הגופה, שעתה היתה שרועה על בטנה. באותו זמן ישב אחר מחבריו בצד וחידד בשקידה סכין גדול ומאיים.

על צלעות ההרים שמסביב נאספו בינתיים עשרות ואולי אף מאות בעלי־כנף, ציפורי־טרף מסוגים שונים, מעורבים עד לנשרים. הנשרים חגו מעלינו במעגלים רחבים, ואילו העורבים התקרבו לעבר הסלע בדילוגים קלילים וחוצפניים. יצר הקיום שלהם, כנראה, היה חזק יותר...

בשלב זה פינה הגבר הגבוה את מקומו על מישטח הסלע, ולתפקיד הראשי „נכנס" חברו, בעל הסכין. הוא ניגש לגופה, ובמיומנות מרהיבה החל חותך אותה. את פיסות הבשר השליך על

הסלע, בעזרת הסכין „שלף" את עצמות הרגל, השליך אותן לעבר חברו, בעל הפטיש, וזה אסף אותן והחל לנפצן לרסיסים. „טיפול" דומה קיבלו עצמות הגוף והידיים. לבסוף נותר שלם רק הראש. בעל הסכין קירקף את הגולגולת, הסיר ממנה את העור, הניח את הגולגולת במקום יציב וניפץ גם אותה לרסיסים זעירים בעזרת הסלע שהיה קשור לגופה.

ציפורי־הטרף, העורבים תחילה, החלו להתקרב. הנשרים עדיין נוהגים באצילות – כאילו היו מאולפים – ממתינים בסבלנות מנומסת על הצוקים שמסביב. איש הטקס נטל את שתי רצועות הבשר הראשונות, הגדולות, שהסיר מהגופה, והחל לחתוך אותן לקוביות קטנות. את שארית הבשר הכניס לשק, ופינה את ה„זירה". תוך שניות כיסה את הסלע ענן כהה, ענקי, של מאות עורבים ונשרים, נלחמים זה בזה, מנסים להגיע לבשר. תוך שניות נוספות – לא נותר שם דבר.

אשה טיבטית תושבת להאסה. אווירה של הדר שקט

טיבט: משקמים את החורבן

הדרך המובילה מהגבול הנפאלי ללהאסה, בירת טיבט, נמשכת לאורך 800 קילומטר של... הריסות שכיות־חמדה עתיקות ויקרות־ערך, תרבותיות ודתיות. אחרי כל עיקול בדרך זו מתגלה מנזר הרוס שפעם – לפני 20 שנה – המה מפעילות הנזירים הבודהיסטים ומביקורי עולי־רגל. לא מכבר ספרתי כאה הריסות כאלה, עם חומות מתמוטטות ובניינים שנהרסו כליל. מאז 1959 ובעיקר בתקופת „מהפכת התרבות" הסינית, נסגרו תחרסו בטיבט, על פי הוראות ראשי המפלגה הקומוניסטית, כ־5000 אלפים מנזרים ומרכזים רוחניים.

המצור הענק של גאנגן המשקיף על עיר הבירה להאסה נראה כמו עיר אחרי המצבה אירית. ארמון יאמבולאקאנג. העתיק בארמנות טיבט, הוא עכשיו תל־חורבות. האלם, במאמץ לפייס את האוכלוסיה המקומית ומתוך רצון להגביר את תנועת התיירות. פועלים עתה שלטונות סין לנסות ותקן במקצת את האורכן הזה.

במנזר הגבוה בעולם, רונגבוק, השוכן בגובה 5000 מטר למרגלות האוורסט, שופצו חלקים נרחבים. נזיר מקומי שטסייעים לו שני צעירים מתנדבים, מצייר על הקיר הפנימי. „אין לנו צילומים של הציורים שהיו כאן לפני ההרס, או אנחנו מנסים לשחזרם מהזכרון", הוא אומר. עבודת השיחזור מסובסדת על־ידי הממשלה המרכזית. בתקופת המהפיכה התרבותית, באמצע שנות השישים, נהרס מנזר חשוב זה, כמו רבים אחרים. 500 הנזירים והנזירות שהתגוררו במקום נפוצו לכל עבר. היום נותרו שם שני נזירים וחמש נזירות. את ההרס ביצעו הכפריים המקומיים, על־פי הנחיות אנשי המשמרות האדומים. „בתקופה ההיא עשו לנו שטיפת־מוח פוליטית אינטנסיבית, ונאמר לנו שהנזירים והבית־הדת השכיבים בממני מנצלים אותנו", סיפר חור נאן, איכר בן 50.

המשמרות האדומים הרסו בטיבט אלפי אתרים בני מאות ואלפי שנים שהיעלמם הוא אבידה שאינה חוזרת. המשיכה נגר „מטלי העבר" היתה שם חריפה במיוחד משום שבאמצי של מוו המונצו שהטיבטים ראויים לתשומת־לב רבה יותר מעמים אחרים בשל אמונתם הדתית החזקה. ב־1959 פרץ בטיבט מרד נגד השלטון הסיני, המשמרות האדומים האמינו ש„הסוד הישן" עדיין טמון עמוק בלבי האוכלוסיה המקומית.

היום נשמעות בטיבט הערות חריפות. „היסטוריונה המודרנית" גורסת שבעתות יבואו את הכושלו לבולם. המטרה הנוחידה של המפלגה הקומוניסטית היא לשרת את העם. כלומר, מטרת כולנו להטיב עם העם, והכלי המנוחה הם מיצונים במשיבותה", אמר לא מכבר מנהיג המפלגה הקומוניסטית בטיבט, וו ג'ינג'וֹאָה, למנהיגי הבודהיסטים במדינה. 50 מנזרים חוזרו לידי אנשי הדת, ושמונת שלושם כבר מתנבשות ביד־ן [illegible]. עד סוף העשור יוצאו [illegible] ליתנו. [illegible] קבר הנלך [illegible] חשיקום אינו לגמרי. [illegible] בקצבה [illegible] ו-6 מיליון דולר לעבודות השיקום.

אנטוני בנט

סוכנות „ג'מני ניוז"

רק לאחר שה„מנה" האחרונה חולקה לנשרים, ניתן לנו לצלם. בכל שלבי הטקס האחרים הדבר אסור מכיוון שבטיבט מאמינים שהמצלמה „גונבת את נשמתו של המת", האמורה לעלות לשמיים. הטקס הסתיים. הקהל הקטן התפזר והאנשים החלו ללכת צפונה במעלה הנחל, לכיוון אליו פנו לפני־כן בני משפחת הבתה. ה„קברנים" נכנסו למשאית, הניעו, ונסעו. אנחנו, הבודדים שמה שראינו, נשארנו יושבים, מתבוננים האחד בשני, כל אחד ומחשבותיו. אחר־כך קמנו, והמשכנו גם אנו ללכת צפונה, לכיוון המדבר. לגלות עוד ממסתורי הארץ השונה הזו – טיבט.

אסי סלייטר־האוס ■

אסי ואדם סלייטר, זוג מטשבניקים צעירים, טיילו לא מכבר במזרח־הרחוק ועשו שבועות אחדים בסין העממית ■ במהלך סיורם הגיעו לטיבט שהיתה סגורה עד תחילת שנה זו למבקרים מן המערב (למעט קבוצות מאוד גבוה) ■ את החוויה המדהימה שעברו ליד להאסה, בירת טיבט, הם מתארים כאן ■

טריינינג 7

יצת הבוקר היתה בזמני אחד הסיוטים של השירות הצבאי. לימים הפכו אותה המלצות רפואיות נלהבות לשלאגר בשוק האזרחי, עד שיכולת לחשוב ששעת ריצה ביום תקנה לך בריאות ויופי, ואם גם תפסיק לעשן – תחיה לנצח.

החבר'ה – ביחידים, בזוגות, במשפחות ובחבורות – נשפכו לרחובות, לכבישים, לגנים ולפארקים. כל אחד נעשה חסיד של סגנון ריצה ש"בדוק שהוא הכי בריא". חכמים שהתעצלו לקום מוקדם בבוקר, המציאו את ריצת הערב.

הטריינינג, עד אז בגד מעורר־כבוד ואקסלוסיווי לספורטאים, יצא לרחוב בהמונים, נצבע בכל צבעי הקשת וקיבל את שמו העברי: אימונית.

בינתיים, המלצות רפואיות סותרות נטעו ספקות: הרבה הפסיקו לרוץ, והאימונית התחילה ללכת לסופרמרקט, להוריד את הזבל ולהבריל אלפי הברלות – בוואריאציות אופנתיות ומפוארות – ללכת למסיבות.

בימים קרירים אלה יפה לחזור לריצה. אני רואה הרבה רצים בכבישים, בעיקר גברים. הריצה קיבלה שוב מראה ספורטיווי, והגברים תולים בתואם הבית מיוחסים בטריינינג שלהם. ונים בודאי, בטורדאות או בטפליות למכוני הערוצה משכנת לבושה באימונית.

ג'רי מלוף ■

צילומים: סמי בן־גור
דגמים: גלי"

עשה זאת בעצמך

מי אומר שצובעים את הדירה רק בקיץ? בצבעים המודרניים העומדים לרשותנו כיום, די ביום או שניים של מזג־אוויר יפה, כשניתן לפתוח חלונות ודלתות לשם אוורור, כדי שהצבע יתייבש כהלכה. לכן, כמעט כל מבצע־צבע אפשר לבצע גם בחורף. ואם היו לכם בקיץ האחרון כוונות טובות ולא הספקתם להוציאן אל הפועל, עדיין לא מאוחר. בהזדמנות זאת, מספר עצות מעשיות:

■ לאחר שגילגלתם את השטיחים וכיסיתם את הרהיטים בסדינים ישנים או סתם נייר־עיתון, הגנו גם על עצמכם מהתזות־צבע: מרחו את כל חלקי־הגוף הגלויים בקרם – משחת־עור כלשהי, ודווקא רצוי קרם־שיזוף עמיד במים; כך, גם אם ניתז מעט צבע על העור, הוא לא יחדור לתוכו וניתן לשטפו בנקל.

■ בצביעת־רהיטים לחידוש המראה כדאי להשתמש בלכות פוליאורתאן. הן עמידות מאוד לשימוש, ואם דואגים מראש לחספס מעט את השטח הנצבע בנייר־לטש עדין, שכבת־הצבע החדשה לא תתקלף עם הזמן.

■ קירות או משטחים גדולים אחרים מעשי יותר לצבוע בגליל של ספוג פלסטי; אמנם זה בולע מעט יותר צבע, אבל העבודה מתקדמת בקצב מהיר וגם התוצאה אחידה יותר – ללא עקבות של פסים מכוערים. אלא שתחילה כדאי לצבוע את גבולות־השטח במברשת שטוחה (רוחב 5 ס"מ), כדי שלאחר־מכן, גליל־הצבע לא יחרוג מן השטח וחשוב במיוחד במפגש בין קיר לתיקרה.

■ בצביעת־קירות, טוב להכין מעט יותר צבע מן הכמות הנדרשת: ראשית, משום שאפשר לטעות בחישוב; ושנית – רצוי לשמור מעט מן הצבע לצורך תיקונים ו"טלאים" קטנים במרוצת־הזמן.

■ פטנט שכמעט אינו ידוע אצלנו: לפני צביעת קירות ו/או תיקרות, כדאי לשטוף את הריצפה בשמפו למכוניות (מן הסוג המכיל מעט שעווה). כשהריצפה שוב יבשה, נותרת עליה שיכבה דקיקה של שעווה, ואז הצבע הניתז לא נתפס בה וקל לסלקו.

מצויידים בידע מקצועי זה, אתם יכולים לעלות בדרגה ולהפוך למנהלי־עבודה. פשוט תפשו לכם מישהי שתבצע את העבודה השחורה לפי הוראותיכם.

דני אורן

"הפצצת אלקטרונים"

פעם, בימים הרחוקים ההם של עידן העט והנייר, התלוננו רבים ורבות על עייפות היד והעין שנבעה מכתיבה ממושכת בעט, עפרון ושאר "כלים קונוונציונאלים". היום מתרבות הטרוניות על עייפות העיניים בעקבות עבודה מאומצת מול מסוף מחשב. מומחים לעניין עדיין לא החליטו סופית האם מדובר בתופעה רפואית – או תופעה פסיכולוגית. מומחים שנשכרו על־ידי וועדי עובדים טוענים כי העניין בהחלט רפואי (למשל – במחקר שנערך בשוודיה על־ידי איגוד הפקידים); יועצים אחרים, אותם שכרו חברות מחשבים, נטו, כמובן, שלא לקשר בין פעילות כזו לתחלואי עיניים.

אך מתברר כי בעבודה רצופה מול מסוף־מחשב ייתכנו, בנוסף לעייפות העיניים, גם השפעות שליליות אחרות הפוגעות במיוחד בנשים. המצג התיקני "מפציץ" באלקטרונים את המסך כדי לייצר תמונה, ואגב־כך נפלטת כמות גדולה של קרני־רנטגן. אין בעולם תקן אחיד לגבי רמת סבילות גוף האדם לקליטת קרניים אלה. בבריה"מ, למשל, קולט הפרולטריון כמות הגדולה פי אלף מזו המותרת בארה"ב. מחקר שנערך בסן־פרנציסקו בקרב נשים הרות שעבדו מול מסופי חברת התעופה "יונייטד", העלה כי אחוז לידות הפגים ותינוקות בעלי־מום היה גבוה בקבוצה זו מהממוצע הארצי. חברת "בל" האמריקנית, יצרנית ציוד אלקטרוני ומעסיקה של עשרות־אלפי נשים, ערכה מחקר נגדי בשיתוף משרד הבריאות של ארה"ב וגילתה (ראו איזה פלא...) שאין קשר בין קרינת מצגים לבין לידת ילדים בעלי־מום או כאלה הסובלים מבעיות תורשתיות. למרות חילוקי דעות אלה הוחלט בקליפורניה שנשים הרות תוכלנה לסרב לעבוד מול מצגי מחשב בתקופת הריונן, בלא שסירוב זה יוכל לשמש עילה לפיטורים.

ואם הגברים הקוראים רשימה זו מתנחמים שבשלב זה רק הנשים עלולות להיפגע – לא כך הדבר. אין עוררין על כך שחשיפה מוגזמת לקרני רנטגן וקרני גמא מזיקה לכרומוזומים, נושאי החומר התורשתי בתאי הגוף. ייתכן שהנזק לוולדות, במידה שהוא באמת קיים, מתחיל כבר אצל הגברים החשופים לקרינת מסופים.

לא, אין צורך למהר ולכבות את המסוף. ראשית, אין עדיין הוכחה חד־משמעית לאותם נזקים אפשריים, ובנוסף – יש כבר מי שחשב על פתרון. חברה משוויץ בשם "גרוסנבכר" פיתחה מצג־פלסמה. מצג זה אינו כולל כספית ואינו פולט קרני רנטגן. כמו־כן לא מתקבלת על המסך השתקפות של עצמים חיצוניים והסימנים על המסך אינם יוצאים במחול המסוגל לטשטש כל עובר.

יש מומחים הטוענים שתוך מספר שנים יחליפו מצגי־פלסמה כאלה את המצגים הקיימים כיום. בנוסף למעלותיהם הבריאותיות, הם גם תופסים שטח קטן יותר. כך נוכל לחזור הביתה רעננים ושמחים, לשבת מול הטלוויזיה, ולקלוט בשקט את הקרינה המזיקה הנפלטת ממכשיר ביתי זה. כן, גם הטלוויזיה. אשר להתנחם בכך שעם רמת השידורים הנוכחית של הטלוויזיה הישראלית, משך החשיפה שלנו אליה הולך ומצטמצם והוא כבר בדרך לאפס המוחלט.

גד שמרון

מלחמה מן האוויר

גאי גיבסון היה סגן־אלוף בחיל־האוויר הבריטי כאשר נהרג ב־1944, מפקד טייסת־המפציצים 617. לפני מותו בפעולה הספיק לכתוב ספר, "חוף האוייב מנגד". הספר הזה, שבו תיאר את חוויותיו הקרביות והאנושיות, ראה לראשונה אור בעברית לפני שלושים שנה. בימים אלה הופיעה מהדורה חדשה, בתרגום שולמית חן, בהוצאת "מערכות" של משרד הבטחון.

גיבסון לא היה טייס מקצועי. הוא – מעיד עליו מפקד פיקוד־המפציצים מארשאל־אוויר ארתור האריס – הצטרף לשירות בימי שלום "משום שחפץ ללמוד לטוס". אבל דווקא האיש הצנוע הזה, אציל־הנפש, היה ל"אחד מגדולי הלוחמים שטיפחה אותם בריטניה". אכן, גאי גיבסון הגיע למה שהגיע למרות התנאים שבהם עשה את ראשית צעדיו בחיל־האוויר המלכותי. לונדון של צ'מברליין הזניחה את חימוש המדינה אפילו כשהחלו ענני־הסערה הנאציים להתקבץ באופק, והכוח האווירי היה קורבן ראשון־במעלה של מדיניות הפיוס המושלת.

תודות לאיכותם הנדירה של אנשים כגיבסון החזיקה בריטניה הנצורה מעמד. מחבר "חוף האוייב מנגד" איננו מפליג בשבחי עצמו. הוא איננו מצייר דיוקנאות של הרקולסים, המניפים את המטוסים המיושנים אל־על. אלה הם – והוא בתוכם – אנגלים, סקוטים, וולשים, קנאדיים ואוסטראליים צעירים, חובבי שתיה, אוהבי נשים, ולא פחות מזה קשורים בנימי נפשם לנופי מולדתם ההיסטורית וארחותיה. הבחורים הללו הם שעמדו בפרץ. ולאחר־מכן שיקעו את מיטב משאביהם הרוחניים והגופניים בתפנית שממנה ואילך נמתחה הדרך, מיוסרת ונפתלת, אל הנצחון.

סיפורו של גיבסון מתאר פרשיות מאותן שנים קשות ומופלאות, שבראשיתן למדו האווירוים עולי־הימים את פרקי־היסוד בהפצצה, ובהמשכן שיכללו את עבודתם ושיפרו את הישגיהם, מהם שנחקקו בתולדות התעופה המלחמתית כמו ההתקפות על סכרי הארד והמונה. אבל לא פחות מהסיפור העובדתי המרתק נחרתת בזכרון דמותו של מפקד הטייסת 617, שהוא וחבריו, בתנאים של מתיחות עליונה וסכנת־נפשות מתמדת, שימרו את צלם־האדם שלהם לבל יישחק.

משה דור

עטיפות, יד שניה

חנות קטנה – ובמונחים דיזנגופיים, אפילו זעירה – מכילה את ההברקה התל־אביבית האחרונה. חנות לבגדי גברים משומשים. התפאורה מורכבת מקירות לבנים חלקים, שורת ז'קטים, שורת חולצות תלויות. כמה זוגות מכנסיים ומספר מוגבל של אביזרי לבוש אחרים.

באי המקום – צעירים בקשת בלתי־גמישה של ממוצע גילים הנע בין 16 ל־23, כאשר הרוב המסיווי של הקונים מרוכז אי־שם בין 22 ל־24. הבעלים, אריק, מדבר על קהל לקוחותיו בגאווה בלתי־מוסתרת ובכיון מיסטיקה השמורה לזנים ההולכים ונכחדים.

הסגנון ששולט בהם החורף ולפי אריק, המרכיב את משקפי המציאות של ירחוני האופנה, הוא סגנון שנות החמישים. כתפיים מרופדות, מעילי־גשם בסגנון האמפרי בוגרט וחולצות כותנה לבנות. רק כותנה או משי, כמובן. בדים סינתטיים לא נכנסים אליו לחנות.

אריק עצמו, לבוש במיטב מחלצות העסק שלו, לא נראה "אקסקלוסיווי" במיוחד. אולי קצת שונה. בערבים הוא נודד ממקום בילוי אחד למשנהו, זוקף "אנטנות" רגישות לבדוק אם הסטייל תפס. כשהוא רואה שעולם האופנה הלילי של "ליקוויר", למשל, צועד בכיוון הנכון – כלומר לאחור – הוא רווה נחת. בוור במקצת לגבי אדם ש"אינו אוהב להיתקל בעצמו". הפריטים שבחנות דומים באופן מפתיע אלה לאלה, במיוחד כשמתבוננים בהם בעין שאינה מזויינת במשקפי אופנה חדשניים. הרוצה לצייד את מלתחתו באופנה החדישה־ישנה עלול למצוא עצמו בסד של תלבושת אחידה עתידית.

המחירים אינם זולים אך גם לא יקרים במיוחד. מכנסיים עשרים אלף שקלים בממוצע, וכך גם החולצות. ז'קט במחירים אלף ומעיל בשבעים. בחירויות וייחודיות הם ניפיקים נאים לכשעצמם, על אחת כמה וכמה באשר הבחירות נהפכת לבקוריות קולקטיוויות.

עמית פינס

יד שניה. בריטניה. סיכויים גם לגברים.

כ ו ח   ס ו ס

אוסטין רובר מונטגו, 1.3 ליטר, בקרוב בישראל ■ התרשמות ראשונה: כמעט (אבל רק כמעט) הקורטינה של שנות ה־80 ■ יתרונות: נוחות מרווחת, ביצועים נאים, תא מטען גדול, התנהגות־כביש מצוינת, קלה לטיפול ■ חסרון: תיבת־הילוכים „קשה" במקצת ■ בסך הכל: ראויה לשיקול רציני ■

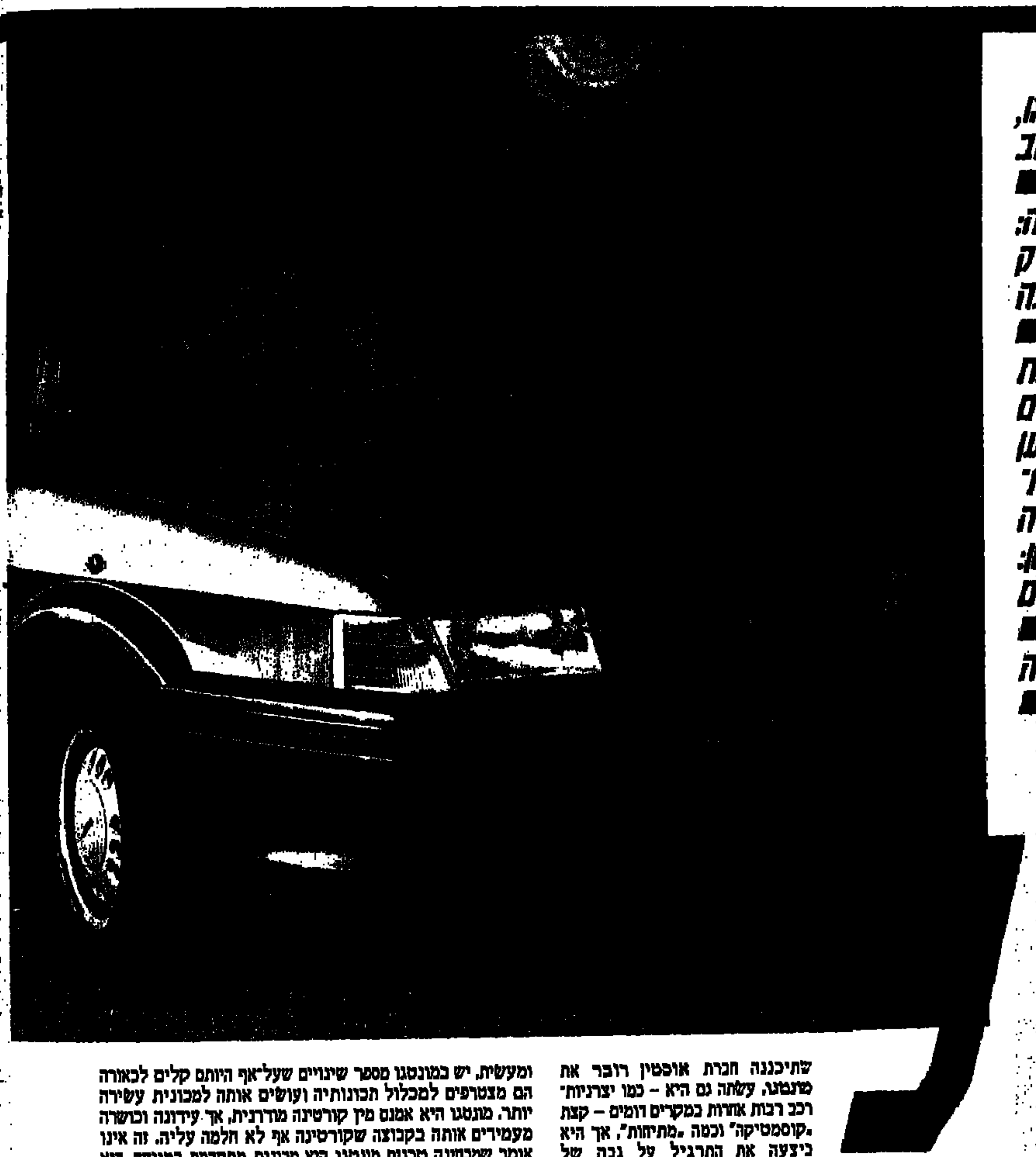

מאנגליה, בלי סיבוכים

שתיכננה חברת אוסטין רובר את מונטגו, עשתה גם היא – כמו יצרניות רכב רבות אחרות במקרים דומים – קצת „קוסמטיקה" וכמה „מתיחות". אך היא ביצעה את התרגיל על גבה של מאסטרו הצ'בק וגם הוסיפה לה תא־מטען. המכונית נועדה בבירור למשוך בראש ובראשונה את הקניינים הבריטים של צי־רכב שלמים, שלפי האומדן אמורים להוות כ־60 אחוזים מהשוק הצפוי לה. הנוסחה אינה מסובכת: מכונית גדולה בעלת ארבע דלתות, פשוטה מבחינה מיכנית, עם תא מטען מרווח, מעוצבת בסגנון שמרני במקצת אך בהחלט נאה לעין. אוסטין מונטגו עומדת בכל הדרישות. היא כמעט פורד קורטינה של שנות השמונים.

שני התיאורים הנ"ל הוגנים בהחלט, אך אף אחד מהם אינו מספר את כל הסיפור. מונטגו קרובה מאוד למאסטרו. לשתיהן אותם מנועים, אותן תיבות־הילוכים, אותו המיתלה וכמה חלקים של המרכב זהים אף הם. אך מלבד ההבדלים הברורים מבחינה סיגנונית ומעשית, יש במונטגו מספר שינויים שעל־אף היותם קלים לכאורה הם מצטרפים למכלול תכונותיה ועושים אותה למכונית עשירה יותר. מונטגו היא אמנם מין קורטינה מודרנית, אך עידונה וכושרה מעמידים אותה בקבוצה שקורטינה אף לא חלמה עליה. זה אינו אומר שמבחינה טכנית מונטגו היא מכונית מתקדמת במיוחד. היא אמנם מצויידת באלקטרוניקה מתוחכמת לפיקוח על אספקת הדלק, למשל, ולבושה בבגדים מודרניים, אך את רוב חלקיה המיכניים כבר ראינו קודם. אחרי ככלות הכל, מנהלי תחבורה של חברות גדולות מעדיפים לטפל בחלקים ידועים ובטכנולוגיה מוכרת.

משלוחי המונטגו אמורים להגיע לישראל החל בינואר '86. הדוגמאות הראשונות יהיו מצויידות בגירסה החדשה של המנוע בנפח 1275 סמ"ק מסידרה „A", ששימש במשך שנים מכוניות כגון המיני ולאחרונה גם את המטרו והמאסטרו. מונטגו בעלת 1.3 ליטרים מצויידת בתיבת הילוכים ידנית בעלת חמישה הילוכים, אותה התיבה שפולקסווגן מרכיבה בגולף שלה. בשלב מאוחר יותר תיובא לארץ גם מונטגו בעלת נפח מנוע של 1.6 ליטרים עם תיבת הילוכים אוטומטית, ויתכן שגם גירסת סטיישן.

אוסטין רובר מונטגו: עיצוב שמרני אך נאה לעין

מונטגו מצויידת במידה סבירה, אפילו נדיבה, וכוללת כמה תוספות נחמדות כמו חגורות בטיחות שניתן להתאימן לגובה המשתמש, וכן ידית לפתיחת תא המטען מתוך המכונית. תא המטען עצמו אכן גדול ורחב, והמכסה נפתח עד לגובה הפגוש, מה שבהחלט מקל על הגישה. מבפנים זוהי מכונית מרווחת (מאוד) ומהודרת, וכל נהג יוכל למצוא את תנוחת־הישיבה המתאימה לו על־ידי כיוון קל של המושב ממנו נראה לוח־המחוונים כולו בבהירות ראוייה לציון והגישה לכל המיכשור – גם היא קלה ונוחה.

בנסיעה, משיגה מונטגו ביצועים יפים לגבי מנוע בנפח 1300 סמ"ק השוכן בגוף גדול. היא מגיעה בקלות ל־150 קמ"ש ועוברת את גבול ה־100 קמ"ש ממהירות אפס במעט פחות מ־14 שניות; שלא כמו במכוניות אחרות בגודל דומה, כמעט לא חשנו כאן צורך במנוע גדול יותר. המכוניות שיימכרו בארץ יהיו מצויידות במנוע בעל יחס דחיסה נמוך יותר מאשר היה למכונית שבה נסענו נסיעת־התרשמות. וכן בתיבת הילוכים בעלת חמישה הילוכים (במקום ארבעה). ובצירוף זה טוענת אוסטין רובר לשיפורים נוספים בביצועים ובצריכת הדלק, וכן לאפשרות שימוש בדלק בעל 91 אוקטן. אך אנו חייבים לדווח על הממצאים במכונית שנסענו בה. ואלה היו צריכה כוללת בריאה של 12 קילומטרים לליטר המבטיחה צריכה כוללת של יותר מ־13.5 קילומטרים לליטר בשימוש יומיומי. היתרון הרציני ביותר של המכונית הוא היכולת שלה להעניק נסיעה נוחה ביותר אפילו על גבי כבישים גרועים. וזאת בשילוב עם התנהגות־כביש בטוחה וצפויה מאוד. בלמים חזקים והגה שהוא רוב הזמן מדוייק וקל ומפגין קשיחות מסויימת - אם בכלל -- רק בעת תמרוני חנייה.

באשר לחסרונות, אין למונטגו הרבה כאלה, אך אחד שקיים הוא באמת חסרון - ומדובר בתיבת־ההילוכים. כנראה שזו לא השלימה בשמחה עם המעבר מפולקסווגן. בעוד ששילוב ההילוכים בגולף הוא בדרך־כלל חלק ומדוייק, הרי ההילוכים במונטגו קשים. הידית מתעקשת להיתקע בהילוך מסויים ופתאום „קופצת" להילוך הבא. פגמים נוספים: רמות הרעש בזמן תאוצה, וכן פעולת הכניסה ויציאה של המצמד, כשהכל קורה בטווח מוגבל מאוד של תנועת דוושה. למען ההגינות יש לומר ששני הדברים הללו לא הורגשו במכונית דומה בה נסענו בעת תערוכת המכוניות בבירמינגהם שנערכה בשנה שעברה, ויתכן שהם קשורים רק למכונית המסויימת בה נהגנו בארץ. אלא שכאמור - אנו מדווחים על ממצאינו בפועל.

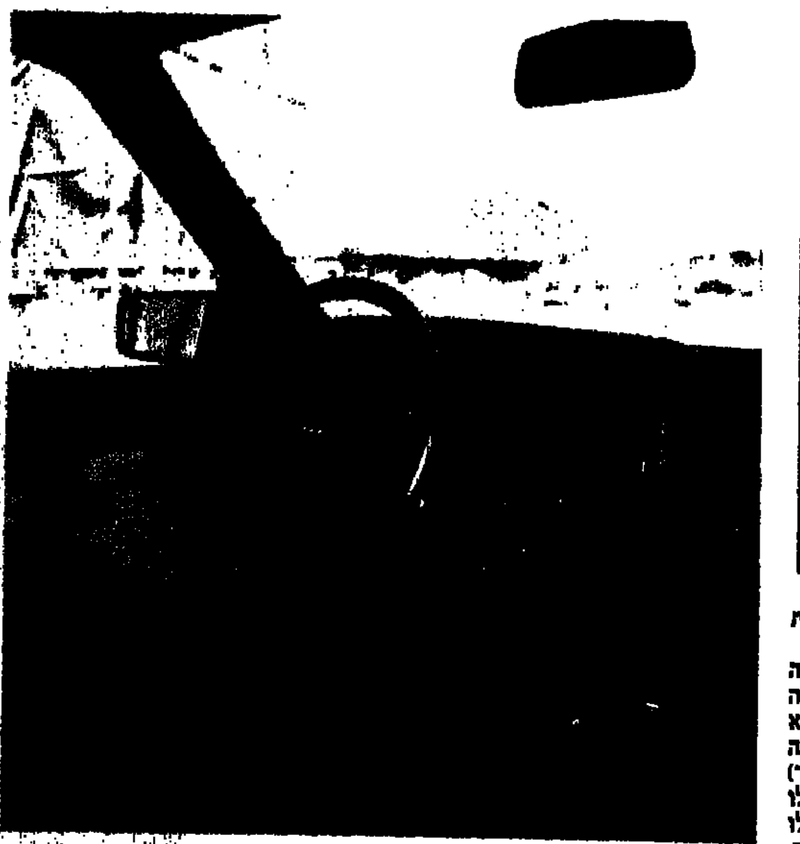

כמעט כצפוי, מערכת החימום והאיוורור של מונטגו, עם כל היותה פשוטה להפליא להפעלה, לוקה באותה חולשה בה לוקות רוב אחיותיה, המכוניות המודרניות. ושימוש נרחב במניפה הוא כמעט הכרחי. לכך יהיה בישראל פתרון בצורת מיזוג־אוויר שיצרה למונטגו חברת „רסקור" ושיימכר כאפשרות תוספת לבחירה, וכדי לצנן את הרוחות עוד יותר יהיו כל המכוניות שיימכרו בארץ מצויידות בשמשות כהות.

אוסטין רובר עומדת בפני תחרות די קשה ואפילו בשוק הבינבל שלנו, תחרות הכוללת את פורד סיירה, אופל אסקונה ואודי 80. לכולן מכוניות מצויינות, לכולן יתרונות, אך (כמובן) גם חסרונות. העובדה שמונטגו כבשה לה חלק גדל והולך בשוק האנגלי וכן העובדה שהיא הגיעה למקום השני במכירות בקבוצתה ואחרי אופל אסקונה, מעידה שהיא מצויידת יפה לקראת ההתמודדות הצפוייה לה. בגירסת 1300 סמ"ק מעניקה מונטגו לרוכביה פשרה מאוזנת מאוד בין מרחב, ביצועים וחסכון בצריכה, והיא ראוייה לשיקול רציני.

יונתן פלד ■

מה בקולנוע מה בקולנוע מה בקולנוע

חזרה לעתיד

סטיבן שפילברג מגיש

סרט הרפתקאות מופלא

תראו פעם... ועוד פעם... ועוד פעם!

„אורלי" תל־אביב
הצגות מיוחדות לחנוכה
11 בבוקר, 2 אחה"צ, 4.30, 7.15, 9.30

„בן־יהודה" תל־אביב
11.30 בבוקר, 2 אחה"צ

„חן" רחובות

אגם הברבורים
SWAN LAKE

שבוע 2 גת תל־אביב
4.30, 7, 9.30

הבולשוי באלט
מציג
אגם הברבורים
SWAN LAKE

שבוע 2 גת תל־אביב
4.30, 7, 9.30

אגם הברבורים
SWAN LAKE

שבוע 2 גת תל־אביב
4.30, 7, 9.30

הבולשוי באלט
מציג
אגם הברבורים

שבוע 2 גת תל־אביב
4.30, 7, 9.30

הבולשוי באלט
מציג
אגם הברבורים

שבוע 2 גת תל־אביב
7, 9.30

אגדה

סרטו החדש של
רידלי סקוט
(„בלייד ראנר")

פנטסיה קולנועית מרהיבה
עם: טום קרוז

אגדות רבות הפכו לסרטים, זה סיפור של סרט שהפך לאגדה

הבזבוז הגדול
Brewster's Millions

שבוע 6 „דרייב אין" ת"א
„חדרי" רחובות, „דורי" הרצליה, „נעמן" ראשל"צ, „קריות" חיפה

בכורה ארצית
„גורדון" תל־אביב
9.30, 7.30, 6

מכרות המלך שלמה

תל־אביב ת"א, עצמון חיפה ובערי הארץ

הצטרפו להרפתקה! בלהיט של סטיבן שפילברג
גוּנִיס
בידור משעשע לכל המשפחה

שבוע 3 „רבחן" תל־אביב

הצטרפו להרפתקה! בלהיט של סטיבן שפילברג
גוּנִיס
בידור משעשע לכל המשפחה

שבוע 3 „אורנע" ירושלים
מוצ"ש 7, 9.15

הצטרפו להרפתקה! בלהיט של סטיבן שפילברג
גוּנִיס
בידור משעשע לכל המשפחה

שבוע 3 „אואזיס" רמת־גן

הצטרפו להרפתקה! בלהיט של סטיבן שפילברג
גוּנִיס
בידור משעשע לכל המשפחה

„אורלי" חיפה

אהבה בלתי אפשרית בסרט ישראלי מרגש ויפה

גשר צר מאוד

אהרן איפלה
בסרטו של נסים דיין

שבוע 2
קולנוע „לב" תל־אביב
ימי חול 2, 5, 7.30, 9.40

רומן אהבה שיכבוש את לבכם

גשר צר מאוד

אהרן איפלה
בסרטו של נסים דיין
שבוע 2 רב גת חיפה
מוצ"ש 7, 9.15

סרט ישראלי שונה חשוב ומומלץ!

גשר צר מאוד

אהרן איפלה
בסרטו של נסים דיין
שבוע 2 רון ירושלים

לרקוד עם זר
DANCE WITH A STRANGER

מירנדה ריצ'רדסון
קולנוע גמוזיאון תל־אביב

סוזן, סוזאן
DESPERATELY SEEKING SUSAN

„עממי" עת שאנן

הנינג'ה האמריקאי

מותחן פעולה מרתק!!!

שבוע 7 „מקסים" ת"א
אמפי חיפה, חן באר־שבע
„שלום" פתח־תקוה
„ראשון" ראשל"צ

קאל

סיפור קולנוע אלימות פורצת אהבה סוערת...

שבוע 6 „רב חן" ת"א

המטרה אמריקה

צ'אק נוריס

שבוע 3 „חן" ת"א, „רון" חיפה, „אריסון" רס, „הדר" ובערי הארץ

קולונל רדל
COLONEL REDL

קלאוס מריה ברנדוואר

שבוע 4 „סינמה 2" ת"א

האיש עם הנעל האדומה

שבוע 2 „דקל" ת"א

מקסימום 7 ★ מקסימום 7 ★ מקסימום 7 ★ מקסימום 7

התקליט הלוהט ביותר למסיבות

עם – סטינג, מודרן טוקינג, בריאן אדמס, סיסטר סלדג', פלקו ועוד רבים וטובים!

מקסימום 7 – מוסיקה עם צבע!!!

HED ARZ

---

3 טיולים לדרום־אמריקה בתקופת הקרנבל – עם „נאות הככר"

★ טיול קלאסי של 34 יום בברזיל, ארגנטינה, פרו ובוליביה. שילוב של אתרי תרבות, היסטוריה וטבע ושלושה קרנבלים (באהיה, רסיפה וריו) ★ בהדי בלון
מדרגה א' ותיירות טובה ★ היציאה: 6.2
★ טיול של 34 יום לפטגוניה וארץ־האש – כולל: ארגנטינה, צ'ילה והקרנבל בריו־דה־ז'נירו ★ היציאה: 13.1
★ 17 יום בברזיל בתקופת הקרנבל (כולל הג'ונגלים במנאוס ומפלי איגואסו) ★ היציאה: 2.2

● פרטים: „סהרון טיולי מעריב", מערכת מעריב, טל. 03-439207